

Bharat Chandak
SATYA ELECTRICALS

SOLICOR, Rakocid, Legrand, MAVELLS, LAF BRITANNIA, INDOSUMU, Finolex, OKCOLOR, USHA, PHILIPS, GreatWhite, SIEMENS

Tapadia Market, Chain Sukh Road, Latur-413512
Ph : (O) 243678, 244458, 250776, (R) 242018
Email:satyaelectricals@rediffmail.com

लातूर वर्ष ३ रे अंक २४० वा मंगळवार दि.२७ फेब्रुवारी २०२४ पृष्ठे ४ स्वागत मूल्य २ रु.

मराठवाड्यात काँग्रेसला खिंडार; अशोक चव्हाणांपाठोपाठ आणखी एक नेता भाजपाच्या वाटेवर

धाराशिव : गेल्या काही दिवसांपासून काँग्रेसला अनेक धक्के बसले आहेत. काही दिवसांपूर्वी माजी खासदार मिलिंद देवरा, माजी आमदार बाबा सिद्धीकी आणि राज्याचे माजी मुख्यमंत्री अशोक चव्हाण यांनी काँग्रेस सदस्यत्वाचा राजीनामा दिला होता. यानंतर आता काँग्रेसला मराठवाड्यात आणखी एक मोठा धक्का बसला आहे. काँग्रेसचे प्रदेश कार्याध्यक्ष तथा माजी राज्यमंत्री बसवराज पाटील भाजपाच्या वाटेवर आहेत. ते मंगळवारी आपल्या पक्ष सदस्यत्वाचा राजीनामा देणार असून, उद्याच भाजपात प्रवेश करणार असल्याची खात्रीलायक माहिती आहे.

धाराशिव जिल्ह्यातील बडे राजकीय प्रस्थ राहिलेले काँग्रेसचे प्रदेश कार्याध्यक्ष बसवराज

पाटील यांच्या भाजपा प्रवेशाची चर्चा मागील काही महिन्यांपासून सातत्याने सुरू आहे. अखेर त्यास आहे.

मंगळवाराचा मुहूर्त निघाला आहे. पक्षाच्या प्राथमिक सदस्यत्वाचा राजीनामा दिल्यानंतर मंगळवारीच मुंबई येथे उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, केंद्रीय राज्यमंत्री भगवंत खुब्बा, प्रदेशाध्यक्ष चंद्रशेखर बावनकुळे यांच्या उपस्थितीत पाटील भाजपात प्रवेश करणार असल्याची खात्रीलायक माहिती त्यांच्या निकटवर्तियांकडून मिळाली.

दरम्यान, धाराशिव लोकसभेची जागा भाजपाला सुटल्यास बसवराज पाटील हे उमेदवारीचे दावेदार असू शकतात. किंबहुना महायुतीचा जो कोणी उमेदवार असेल, त्यास त्यांचे चांगले बळ मिळू शकते. मात्र, पाटील यांनी अशी कोणतीही मागणी, कोणाकडेही केली नसल्याचे त्यांच्या निकटवर्तियांचे म्हणणे

दुध अनुदानाला एका महिन्याची मुदतवाढ; १० मार्चपर्यंत मिळणार ५ रुपयांचे अनुदान

राज्य सरकारने दुधाचे दर कमी झाल्यामुळे ११ जानेवारी ते १० फेब्रुवारीपर्यंत दुधाला प्रतिलीटर ५ रुपये अनुदान जाहीर केले होते. तर त्यानंतर राज्य सरकारने आता दुधावरील या अनुदानाची मुदत आणखी एक महिन्यांनी वाढवली असून दुधासाठी येणाऱ्या १० मार्चपर्यंत पाच रुपयांचे अनुदान मिळणार आहे. यासंदर्भातील शासन आदेश काढण्यात आला आहे.

दरम्यान, राज्यातील सहकारी दुध संघ आणि खासगी दुध संघांना दुध घालणाऱ्या शेतकऱ्यांना प्रतिलीटर २४ ते २६ रुपयांचा दर मिळत असल्याने राज्य सरकारने ११ जानेवारीपासून दुध उत्पादकांना प्रतिलीटर ५ रुपयांचे अनुदान जाहीर केले होते. हे अनुदान

केवळ एका महिन्यासाठी होते. तर त्यानंतर या महिन्यात पुन्हा सरकारने या अनुदानाची मुदत एका महिन्याने वाढवली आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांना आता १० मार्चपर्यंत अनुदान मिळणार आहे. दुध अनुदान मिळवण्याची अटी व शर्ती जीवघेण्या असल्याचा आरोप शेतकऱ्यांकडून होत आहे. ज्या शेतकऱ्यांना दुध संघाकडून २७ रुपये प्रतिलीटर दर मिळाला आहे अशा शेतकऱ्यांचा दुध अनुदानाचा फायदा घेण्यात येणार असल्याची मागच्या शासन आदेशात अट घातली होती. त्याचबरोबर दुध अनुदानाची मुदत संपल्यानंतर शेतकऱ्यांनी काय करावे हा प्रश्न शेतकऱ्यांसमोर उभा आहे.

सहल असो की शाळेत घेणे-जाणे, विद्यार्थ्यांची जबाबदारी शाळेवरच, बालहक्क संरक्षण आयोगाने ठणकावले

ठाणे : शाळेच्या सहलीला, अभ्यास दौऱ्यासाठी किंवा अगदी दररोज शाळेत ये-जा करताना गणवेशातील सर्व विद्यार्थ्यांची जबाबदारी शाळा प्रशासनाचीच आहे. त्यासाठी इतर कोणालाही ठेका दिला असला तरी अशा जबाबदारीपासून शाळा पळ काढू शकत नसल्याचे राज्य बालहक्क संरक्षण आयोगाच्या अध्यक्ष अॅड. सुशीबेन शहा यांनी स्पष्ट केले. या प्रकरणात शाळेंने लेखी निवेदन देऊन ते प्रसारमाध्यमांमध्ये प्रसिद्ध

करण्याची सूचनाही त्यांनी केली. ठाण्यातील सीपी गोंयका इंटरनॅशनल स्कूलच्या सहलीदरम्यान दुसरीच्या विद्यार्थ्यांशी झालेल्या गैरप्रकारानंतर सोमवारी या शाळेला त्यांनी भेट देऊन बैठक घेतली. बैठकीसाठी शाळेचे विश्वस्त संदीप गोंयका यांच्यासह सहायक पोलिस आयुक्त मंदार जावळे, बालकल्याण समितीच्या ठाणे अध्यक्ष राणी बैसने, महिला व बालविकास विभागाचे ठाण्याचे अध्यक्ष

महेंद्र गायकवाड आदी उपस्थित होते. तसेच पीडित विद्यार्थ्यांच्या पालकांची भेट घेत सुशीबेन यांनी त्यांना दिलासा दिला. बैठकीनंतर पत्रकारांशी संवाद साधताना अॅड. शहा यांनी शाळा प्रशासनाच्या पवित्रावर कोरडे ओढले. सहलीआधी शाळेंने पालकांकडून 'परवाना पत्र' लिहून घेतले. सहलीसाठी त्रयस्थ कंपन्यांची मदत घेतली तरी शाळा अशी जबाबदारी टाळू शकत नाही. यामध्येही शाळेंने जबाबदारी स्वीकारून घटनेची सर्व

माहिती, शाळेंने केलेली कारवाई आदी गोष्टींबाबत एक जाहीर निवेदन प्रसूत करण्याची गरज असल्याची सूचनाही त्यांनी केली. 'बाल स्नेही महाराष्ट्र'साठी उपक्रम बाल हक्कांबाबत दाद कुठे मागायची याची अनेकांना माहिती नसते. त्यामुळे त्याची माहिती देण्यासाठी महिला व बालकल्याण विभागाच्या सहकार्याने राज्यभर बाल सुरक्षा अभियान राबविले जाणार आहे.

तोपर्यंत लहान मुलींचे लग्न होऊ देणार नाही

दिसपूर : आसाममधील भाजप सरकारने राज्यात मुस्लिम विवाह आणि घटस्फोट कायदा रद्द करण्यास नुकतीच मान्यता दिली आहे. आता यावरून राज्यातील राजकारण तापायला सुरु झाले असून, मुख्यमंत्री हिमंता बिस्वा सरमा यांनी यावरून पुन्हा एकदा काँग्रेसवर निशाणा साधला. मी जोपर्यंत जिवंत आहे तोपर्यंत लहान मुलींचे आयुष्य उद्ध्वस्त होऊ देणार नाही असे बिस्वा सरमा म्हणाले. विधानसभेच्या अधिवेशनाचा व्हीडीओ सोशल मीडिया प्लॅटफॉर्मवर शेअर करत त्यांनी काँग्रेसवर जोरदार हल्लाबोल केला. काँग्रेसवाल्या लोकांनी एकावे, मी जोपर्यंत जिवंत आहे तोपर्यंत राज्यात बालविवाह होऊ देणार नाही. तुम्ही मुस्लिम समाजाच्या मुलींना उद्ध्वस्त करण्यासाठी उघडलेले दुकान आम्ही पूर्णपणे बंद

करेपर्यंत आम्ही शांत बसणार नाही असा इशाराही त्यांनी यावेळी दिला. हिमंता बिस्वा सरमा यांचा ठराव मुख्यमंत्री हिमंता बिस्वा सरमा यांनी २०२६ पर्यंत राज्यातील बालविवाह पूर्णपणे बंद करण्याचे ठरवले आहे. सभागृहात विरोधकांवर हल्लाबोल करताना ते म्हणाले की, मी तुम्हा लोकांना राजकीय आव्हान देतो की, मी तुमचे हे दुकान २०२६ पर्यंत बंद करेन. आसाममधून बालविवाह पूर्णपणे संपुष्टात येईल. बालविवाह संपवण्यासाठी राज्यव्यापी मिशन सुरु केले जाईल, ज्यासाठी सुमारे २०० कोटी रुपये खर्च होतील. काही लोक म्हणतात की आम्ही मुस्लिम विरोधी आहोत, परंतु तिहेरी तलाक, बालविवाह आणि बहुपत्नीत्व संपवण्यासाठी आम्ही काँग्रेसपेक्षा जास्त काम केले आहे.

मना-मनात रुंजी घालणारा गझलचा आवाज शांत; मुख्यमंत्र्यांची पंकज उधास यांना श्रद्धांजली

मुंबई, पुढारी वृत्तसेवा : अनेक पिढ्यांच्या मनात रुंजी घालणारा गझलचा आवाज आज शांत झाला, अशा भावना व्यक्त करून मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी ज्येष्ठ गायक पंकज उधास यांना श्रद्धांजली अर्पण केली आहे. 'चिड्डी आयी है.. चिड्डी आयी या सदाबहार गझलच्या माध्यमातून पंकजजींनी अनेक पिढ्यांच्या मनांचा ठाव घेत, गझल गायनाच्या क्षेत्रात अधिराज्य गाजवले. गझलांमधील तरल भावनांना सुरेल आवाज देणारा हा कलावंत तितकाच विनम्र होता. त्यांच्या जाण्यामुळे भारतीय गझल गायकीला घराघरात आणि मना-मनात पोहोचवणारा आवाज शांत झाला आहे. ते स्वररुपात अजरामर राहतील, पण त्यांच्या जाण्याने भारतीय संगीत क्षेत्र एका ज्येष्ठ मार्गदर्शकालाही मुकले आहे, असे शोकसंदेशात नमूद करून मुख्यमंत्र्यांनी ज्येष्ठ गायक पंकज उधास यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली अर्पण केली आहे.

५५४ रेल्वे स्थानकांचे रूपडे पालटणार

नवी दिल्ली : पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी आज (दि.२६) ४१,००० कोटी रुपयांपेक्षा जास्त किमतीच्या सुमारे २००० रेल्वे पायाभूत सुविधा प्रकल्पांची पायाभरणी आणि उद्घाटन केले. यावेळी त्यांनी अमृत भारत स्टेशन योजनेअंतर्गत ५५४ रेल्वे स्थानकांच्या पुनर्विकासाची पायाभरणीदेखील केली. २७ राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये पसरलेल्या या स्थानकांचा १९,००० कोटी रुपयांपेक्षा जास्त खर्च करून पुनर्विकास केला जाईल. ५५४ स्थानकांचे स्वरूप बदलणार प्रवाशांचा प्रवास सुखकर सुधारण्यासाठी अमृत भारत स्टेशन योजनेअंतर्गत ५५४ स्थानकांचा पुनर्विकास करण्यात येणार आहे. त्याची पायाभरणी आज पंतप्रधान मोदींच्या हस्ते करण्यात आली. यासोबतच भारतभर ओव्हरब्रिज आणि अंडरपासचेही उद्घाटन करण्यात आले. यावेळी ते म्हणाले की, भारत आता मोठी स्वप्ने पाहतोय आणि ती स्वप्ने पूर्ण करण्यासाठी

रात्रदिवस कामही करतोय. या कामांमुळे लोकांचे जीवन अधिक सुलभ होईल. १९,००० कोटींहून अधिक किमतीचा प्रकल्प २७ राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांमध्ये पसरलेल्या या स्थानकांचा १९,००० कोटी रुपयांपेक्षा जास्त खर्च करून पुनर्विकास केला जाईल. ही स्थानके शहराच्या दोन्ही बाजूंना एकत्रित करून 'सिटी सेंटर' म्हणून काम करतील. या स्थानकांमध्ये रुफटॉप प्लाझा, सुंदर लँडस्केप, इंटर मॉडेल कनेक्टिव्हिटी, सुधारित आधुनिक दर्शनी भाग, मुलांसाठी खेळण्याची जागा, किओस्क, फूड कोर्ट इत्यादी आधुनिक सुविधा असतील. पर्यावरणसैही आणि अंगासाठी अनुकूल असा पुनर्विकास केला जाईल. स्थानकांच्या इमारतीची रचना स्थानिक संस्कृती, वारसा आणि स्थापत्यकलेतून प्रेरित असेल.

मनोज जरांगे पाटलांची उपोषण मागे घेतल्याची केली घोषणा

मुंबई : मनोज जरांगे पाटील यांनी आंदोलन मागे घेतल्याची घोषणा केली आहे. त्यांनी उपचार घेण्याची तयारी दाखवली आहे. उद्यापासून धरणे आणि साखळी उपोषण करा असे ते मराठा बांधवांना म्हणाले. हॉस्पिटलमध्ये दोन दिवस उपचार घेऊन आणि त्यानंतर दोन-तीन दिवसांनंतर ते पुन्हा महाराष्ट्र दौरा करणार आहेत. अंबडमध्ये संचारबंदी लागू करण्यात आली आहे. त्यामुळे लोकांना त्यांना भेटता येत नाही. यासाठी ते आता स्वतःच लोकांच्या भेटी घेणार आहेत. यासाठी त्यांनी उपोषण मागे घेत असल्याचे जाहीर केले. गावातील महिलांच्या हातून रस पेऊन ते उपोषण मागे घेणार असल्याचे कळते. आंदोलनाची पुढची दिशा ते लवकरच जाहीर करणार आहेत.

अखेर केजरीवाल यांचा माफिनामा

नवी दिल्ली : दिल्लीचे मुख्यमंत्री अरविंद केजरीवाल यांनी सुप्रीम कोर्टात धुव राठी यांचा व्हीडीओ रिट्टिट केल्या प्रकरणी माफी मागितली आहे. मुख्यमंत्री केजरीवाल यांच्या वकीलांनी सुप्रीम कोर्टात कबूल केले की यूट्यूब धुव राठी यांनी भाजप आयटी सेलबाबत शेअर केलेला व्हीडीओ रिट्टिट करणे ही त्यांची चूक होती. यापूर्वी, दिल्ली उच्च न्यायालयाने हाच व्हीडीओ रिट्टिट केल्याबद्दल दाखल केलेल्या फौजदारी मानहानीच्या प्रकरणात जारी केलेले समन्स कायम ठेवले होते. उच्च न्यायालयाच्या निर्णयाला आव्हान देण्यासाठी अरविंद केजरीवाल यांनी सर्वोच्च न्यायालयात धाव घेतली होती. सुप्रीम कोर्टात झालेल्या सुनावणीदरम्यान केजरीवाल यांच्या वकीलांनी चूक मान्य केल्यावर कोर्टाने कनिष्ठ न्यायालयाच्या कारवाईवर तात्पुरती स्थगिती दिली. सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायमूर्ती संजीव खन्ना आणि न्यायमूर्ती दीपकर दत्ता यांच्या

खंडपीठाने तक्रारदार विकास सांकृत्यायन यांना विचारले की, दिल्लीच्या मुख्यमंत्र्यांनी माफी मागितल्यास केस मागे घेणार का? सर्वोच्च न्यायालयाच्या खंडपीठाने कनिष्ठ न्यायालयाला केजरीवाल यांच्याशी संबंधित मानहानीच्या खटल्याची सुनावणी ११ मार्चपर्यंत पुढे ढकलण्याचे निर्देश दिले. सीएम केजरीवाल यांचे प्रतिनिधित्व करणारे ज्येष्ठ वकील अभिषेक मनु सिंघवी यांनी व्हीडीओ रिट्टिट करताना अरविंद केजरीवाल यांची चूक मान्य केली. दिल्ली उच्च न्यायालयाने ५ फेब्रुवारीच्या निर्णयात म्हटले होते की, कथित बदनामीकारक व्हीडीओ शेअर करणे हे मानहानी कायद्याचे उल्लंघन मानले जाईल. संपूर्ण माहितीशिवाय व्हीडीओ रिट्टिट करणे म्हणजे काय हे समजून घ्यावे लागेल असे न्यायालयाने स्पष्टपणे सांगितले. बदनामीकारक मजकूर रिट्टिट केल्यास कायदेशीर कारवाई होऊ शकते असेही यात म्हटले आहे.

यूपीत टीएमसीची एन्ट्री

लखनौ : लोकसभा निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर सर्वच पक्ष कंबर कसून कामाला लागले आहेत. यातच आता उत्तर प्रदेशात तृणमूल काँग्रेसची एन्ट्री झाली आहे. समाजवादी पक्षाने टीएमसीला भदोहीची जागा ऑफर केली आहे. या बदल्यात टीएमसी सपाला पश्चिम बंगालमध्ये एक जागा देऊ शकते. समाजवादी पक्षाचे राष्ट्रीय उपाध्यक्ष किरण मय नंदा यांनी भदोही मतदारसंघातून तृणमूल काँग्रेसचे उमेदवार म्हणून ललितेश पती त्रिपाठी यांच्या उमेदवारीची पुष्टी केली आहे. यूपीमधील जागावाटपासंदर्भात सपा आणि काँग्रेस यांच्यात यापूर्वीच चर्चा झाली आहे. काँग्रेस राज्यात १७ जागांवर निवडणूक लढवणार आहे. यासंदर्भात

पश्चिम बंगालच्या मुख्यमंत्री ममता बॅनर्जी यांनी सपा प्रमुख अखिलेश यादव यांच्यासोबत यापूर्वीच चर्चा केली होती. खरे तर, ममता बॅनर्जी ललितेश यांना उत्तर प्रदेशातील चंदौली लोकसभा मतदार संघातून मैदानात उतरवण्याच्या तयारीत होत्या. यानंतर, त्रिपाठी यांनी नुकतीच सपा प्रमुख अखिलेश यादव यांची भेट घेतली होती. याचा फोटोही त्यांनी सोशल मीडियावर शेअर केला होता. ललितेश यांनी कमलापती त्रिपाठी यांचा वारसा चालवावा आणि चंदौलीतून लोकसभा निवडणूक चंदौलीतून निवडणूक लढवावी अशी ममतांची इच्छा होती.

लढवावी, अशी ममतांची इच्छा होती. कारण चंदौली ही ललितेशपती त्रिपाठी यांचे अजोबा आणि दिग्गज काँग्रेस नेते कमलापति त्रिपाठी यांची कर्मभूमी आहे. येथील लोक आजही त्यांचे नाव मोठ्या आदराने घेतात. महत्वाचे म्हणजे, ललितेश यांच्या आजू चंद्रकला त्रिपाठी देखील चंदौलीतून खासदार म्हणून निवडून आल्या होत्या. यामुळे ललितेश यांनीही

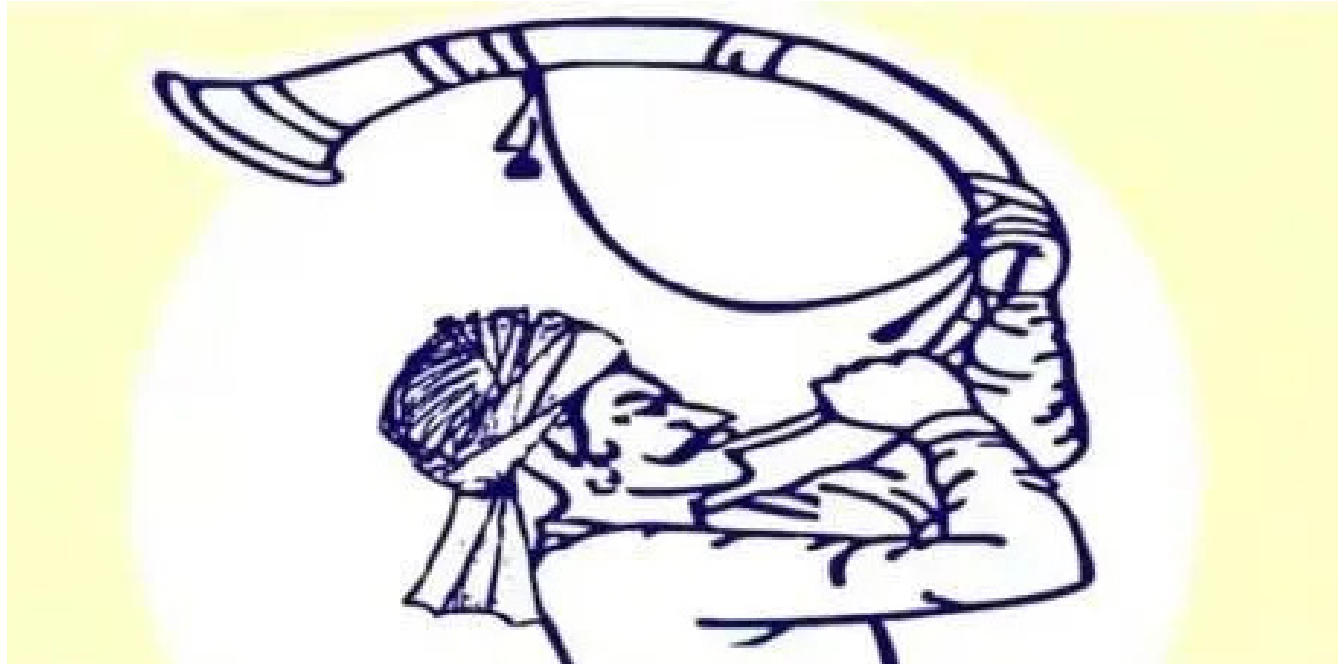
संपादकीय....

मराठीच्या ‘अभिजात दर्जा’चा तिढा

– विकास झाडे मराठी भाषेला अभिजातचा दर्जा मिळावा, यासाठी विविध प्रकारचे पुरावे सादर करूनही प्रश्न मार्गी लागत नाही. या प्रक्रियेच्या आड लालफितीतील बाबूशाहीसह अनेक घटक येत आहेत. त्यासाठी महाराष्ट्रातूनच दबाव वाढला पाहिजे.मराठी भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळावा म्हणून महाराष्ट्र सरकारने रंगनाथ पठारे यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमली होती. समितीने मराठीच्या प्राचिनतेचा अभ्यास करून १२ जुलै २०१३ रोजी केंद्र सरकारला अहवाल सादर केला. त्यालाही अकरा वर्षे उलटून गेली. मराठी राजभाषा दिन जवळ आला की, महाराष्ट्र सरकारकडून मराठीला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळावा म्हणून उद्घोष केला जातो.आम्हीच मिळवून देऊ अभिजात दर्जा, असे सांगणारे लागोपाठ पाच मुख्यमंत्री झाले. अखिल भारतीय साहित्य महामंडळातर्फे होणाऱ्या साहित्य संमेलनात ठराव केले जातात. प्रत्यक्षात मात्र साहित्य अकादमीने केंद्राकडे पाठवलेल्या अभिजात मराठीच्या प्रस्तावाकडे पाठ फिरवलेली दिसते. ३ ऑगस्ट २०२३ रोजी केंद्रीय सांस्कृतिक मंत्री किशन रेड्डी यांनी असा कोणताही प्रस्ताव विचाराधीन नसल्याचे राज्यसभेत सांगितले.गंमत अशी की, त्या आधी आठ वर्षे सांस्कृतिक मंत्री महेश शर्मा असो वा अर्जुनराम मेघवाल असो, त्यांनी किमान तीस वेळा संसदेत मराठीच्या अभिजात भाषेच्या दर्जाबाबत, ‘इट इज अंडर क्टीव्ह कन्सीडरेशन’ असे लेखी उत्तर दिले. यातून राजकीय गोंधळ दिसतो.या प्रस्तावातील अडचणी अथवा नुटींची पूर्तता करून अभिजात मराठीसाठी केंद्र सरकारकडे पाठपुरावा करण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारने १४ फेब्रुवारी २०२४ रोजी माजी परराष्ट्र सचिव डॉ. ज्ञानेश्वर मुळे, सरहद्द संस्थेचे संजय नहार तसेच महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, महाराष्ट्र राज्य विश्वकोश निर्मिती मंडळ आणि भाषा सल्लागार समिती यांच्या पदसिद्ध अध्यक्षंचा समावेश असलेली समिती नेमली. मराठी भाषेची मागणी प्रलंबित असतानाच वेगवेगळ्या प्राचीन प्राकृत भाषांतूनच आजवर विकसित होत आलेल्या बंगाली, गुजराती, काश्मिरी भाषांनाही अभिजात दर्जा मिळावा, अशी मागणीही जोर धरत आहे.पुराव्यांची रेलचेल तरीही उपेक्षा अभिजात भाषेचा दर्जा मिळण्यासाठी काही निकष आहेत. भाषा स्वतंत्र असणे, त्यात मौलिक साहित्यनिर्मिती होणे, भाषेचे व्य किमान दोन हजार वर्षे असणे, भाषेचे सलग प्रवाही अस्तित्त्व असणे. हे सारे निकष मराठी भाषा पार करते. तरीही ‘मराठी संस्कृतोद्भव असून, ती भाषा स्वतंत्र नाही’ असा संस्कृतप्रेमींचा मतप्रवाह आजही प्रबळ असल्याने मराठी हा दर्जा प्राप्त करू शकलेली नाही, असे काही भाषाविद्वान म्हणतात.त्यात तथ्य नसेल, असे नाही. पण आद्य रामकथा सांगणारे महाकाव्य वाल्मिकींचे रामायण नसून महाराष्ट्री प्राकृतातील विमल स्री लिखित ‘पउमचरीय’ हे जैन दुष्टीकोनातील महाकाव्य आदी-रामकाव्य आहे. इसवी सन चारमध्ये प्रसिद्ध झाले असे पुराव्यांनिशी सिद्ध झालेले आहे. म्हणजे आजच्या मराठीची पूर्वज असलेल्या महाराष्ट्री प्राकृतात रामकाव्य सर्वात आधी सिद्ध झाले होते, असे अनेक पुरावे मराठीला अभिजात भाषेचा दर्जा मिळवून देण्यास पुरेसे आहेत. हे एवढ्यावरच थांबत नाही.लिखित पुराव्यांनुसार मराठी भाषेचा इतिहास किमान दोन हजार २००वर्षे जुना असल्याचे दिसते. प्राचीन महाराष्ट्री प्राकृताचीच विकसित होत आलेली अवस्था म्हणजे आजची आपण बोलतो-लिहितो ती मराठी. वररुचीने या आद्य महाराष्ट्री प्राकृताचे व्याकरण इ.स.पू. दोनशेच्या आसपासच लिहिले होते, याचा अर्थ त्याआधीही अनेक शतके ही भाषा बोलीभाषा म्हणून प्रचलित होती.इ.स.पू. पहिल्या शतकातील नाणेघाट, पाल आणि लोहगड येथील शिलालेख या प्राचीन मराठीचे लिखित रूप दर्शवतात. महाराष्ट्रात जैन धर्म किती प्राचीन काळातच पोचला होता, याचेही पाल व लोहगड येथील शिलालेख निदर्शक आहेत. इ.स.पू. २२० ते सन २३० या साडेचारशे वर्षांच्या सातवाहन काळातील बौद्ध आणि जैन विहारांतील असंख्य महाराष्ट्री प्राकृतमधील शिलालेख आज उपलब्ध आहेत. तसे संस्कृतचे नाही.मराठी भाषेतील स्वतंत्र साहित्य, काव्य आणि महाकाव्यांचा इतिहासही पुरातन आहे. हाल सातवाहन राजाने इसवी सनाच्या पहिल्या शतकात संकलित केलेल्या ७०० गाथांचा समावेश असलेले ‘गाथा सप्तशती’ तर आज काव्यरसिकांना चांगलेच माहित आहे.याच काळातील ‘अंगविज्ञा’ हा तत्कालीन समाजजीवन व संस्कृतीचे दर्शन घडवणारा महाराष्ट्री प्राकृतातील ग्रंथ गद्यात लिहिलेला आद्य ग्रंथ आहे. मराठी अतिप्राचीन भाषा असून ती संस्कृतातून निघालेली भाषा नव्हे, हे जे. ब्लॉख, रिचर्ड मिशेल, हर्गोविंद सेठ ते आजच्या पिढीचे संशोधक संजय सोनवणी यांनी स-प्रमाण दाखवून दिले आहे.मग घोडे अडते कोठे?थोडक्यात संस्कृतमधून मराठी भाषेचा उगम झाला, हे मत खोडून काढणारे सज्जद पुरावे उपलब्ध आहेत. संकरीत संस्कृतातील एकमेव मिळणारा प्राचीन पुरावा म्हणजे इसवी सन १६०चा राजा रुद्रदामनचा शिलालेख. त्याआधी संस्कृत भाषेचे अस्तित्त्व दाखवणारा एकही शिलालेखीय अथवा नाणकीय पुरावा उपलब्ध नाही. मराठी भाषेला अभिजात दर्जा मिळाला तर असे काय होणार, असा प्रश्नही अनेकजण करतात.अभिजाततेचा दर्जा म्हणजे आपली भाषा परपट्ट नसून स्वतंत्र आहे याची उद्घोषणा. भाषिक न्यूनगंडातून बाहेर पडणे आवश्यक असते. संत एकनाथानी रोकडा सवाल केला होता की, संस्कृत देवांपासून झाली मग काय मराठी चोरांपासून झाली? अशोक चव्हाण, पृथ्वीराज चव्हाण, देवेंद्र फडणवीस, उद्धव ठाकरे तसेच विद्यमान मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे या सर्वांनी मराठी भाषेला लवकरच अभिजात भाषेचा दर्जा मिळेल; अशा घोषणा कधी विधानसभेत, तर कधी जाहीर कार्यक्रमात केल्या आहेत.विनोद तावडे मराठी भाषा मंत्री असताना दिल्लीतही पाठपुरावा करीत होते. लोकसभा आणि राज्यसभेतही शिवसेना, भाजप व राष्ट्रवादी काँग्रेसच्या खासदारांनी याबाबत वेळोवेळी आवाज उठवला. मग प्रश्न उरतो, घोडे अडते कोठे? या सर्व प्रक्रियेत असलेले तत्कालीन सांस्कृतिक सहसचिव मराठीला अभिजात भाषेचा दर्ज मिळू नये, असे वाटणारा एक प्रभावी वर्ग कार्यरत असल्याचे खासगीत सांगतात.शिवाय ही भाषा दुसऱ्या भाषेतून आलेली नसावी, या मुद्द्यावर बोट टेवून ती संस्कृतोद्भव असे सांगून तांत्रिक अडचणी निर्माण केल्या जाताहेत. प्राकृत आणि पाली या भाषांनाच अभिजात भाषेचा दर्जा मिळालेला नाही. इतकेच काय त्यांचा भारतीय भाषांमध्येही समावेश नाही. मराठी ही प्राकृत भाषा असली तरी ती स्वतंत्र भाषा आहे, मात्र आता हे सर्व विषय गौण आहेत. प्रस्ताव विचाराधीन असल्यास गरजेनुसार पुर्ववर्गीही जोडता येईल.आता वेळ आहे निर्णय घेण्याची. हा निर्णय पूर्णपणे केंद्र सरकारच्या, किंबहुना पंतप्रधानांच्या इच्छाशक्तीवर अवलंबून आहे. त्यासाठी सगळ्यात महत्त्वाची गोष्ट आहे ती महाराष्ट्राच्या नेत्यांनी केंद्र सरकारवर दबाव टाकण्याची.

शब्द पवार यांच्या राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाला ‘तुतारी’ हे चिन्ह मिळाले आहे. काही प्रसंग असे असतात की, सहज तोंडून शब्द येतात ‘झाले ते बरेच झाले’ चांगल्या गोष्टीसाठीच अगोदर खटकलेल्या घटना घडत असतात. पूर्वीच्या ‘घड्याळ’ चिन्हापेक्षा ‘तुतारी’ चिन्ह हे कितीतरी पटीने चांगले आहे. शिवाय मतदार आता खूप शहाणा झालेला आहे. २४ तासांत महाराष्ट्राच्या घराघरांत पवारसाहेबांच्या पक्षाचे नवे चिन्ह नुसतेच समजले नाही तर, चांगले निनादलेले आहे. ‘तुतारी’ फुंकणारा हा शेतकरी आहे. म्हणजे मावळा आहे. योग्य वेळी योग्य चिन्ह मिळाले.दादांच्या गटाला पूर्वीचे ‘घड्याळ’ हे चिन्ह गेले हे बरे झाले. निवडणूक आयोगाने घड्याळ चिन्ह दादांना दिले. पण, घड्याळाची चावी पवारसाहेबांच्या खिशात राहिली. त्यामुळे ते चिन्ह मिळाल्यापासून १०.१० च्या पुढे ते घड्याळ सरकलेच नव्हते. त्यामुळे बंद पडलेले घड्याळ निवडणूक आयोगाने दादांना देऊन टाकले. आता ते घड्याळ चालो न चालो समजा चालले, तरी त्याचा गजर किती मोठा होणार? झाला तरी तुतारीच्या आवाजापुढे तो गजर ऐकू येणारच नाही. त्यामुळे सर्वच अर्थाने ‘तुतारी’ हे चिन्ह फारच लाभदायक ठरणार. ‘निवडणूक आयोग पक्षाती आहे’ वगैरे आरोप रोज होत आहेत. जाहीरपणे होत आहेत सर्वां च न्यायालयामुळे लोकशाही शिल्लक राहिली आहे, असेही देशात चित्र आहे. पण निवडणूक आयोगाला एक शाबासकी दिली पाहिजे निवडणूक आयोगाने मूळ शिवसेना पक्षाचे ‘धनुष्यबाण’ हे चिन्ह रद्द केले. ते शिंदे गटाला दिले. आणि उद्धव ठाकरेसाहेबांच्या शिवसेना पक्षाला ‘मशाल’ चिन्ह दिले.माझे व्यक्तिगत मत सांगतो धनुष्यबाण हे चिन्ह तसे कालबा आहे. पूर्वीच्या काळी युद्धे धनुष्यबाणाने होत होती, त्याला पाच हजार वर्षे झाली. त्यामुळे कालबा चिन्ह आता शिंदे गटाकडे गेलेले आहे. त्यामानाने आंगार येणारे असे म्हणता येईल हे ‘मशाल’ चिन्ह शिवसेनेला मिळाले. शिवसेनेची एकूण राजकीय प्रकृती आणि चरित्र, मशाल या चिन्हात परिपूर्णरीतीने एकप्रकारे सामावलेले आहे. मशाल म्हणजे मेणबती नव्हे. ‘मशाल’ या शब्दातच एक धाक, दरारा आणि तेज आहे. नेमकी तीच अवस्था ‘तुतारी’ या निशाणीची आहे. कोणत्याही मंगल समारंभात तुतारीवाला असल्याशिवाय मजा नाही. आता राहिला तो काँग्रेसचे चिन्ह ‘हात’ जेव्हा इंदिरा गांधींच्या पक्षाचे चिन्ह गोठवले गेले तेव्हा इंदिरा काँग्रेस पक्षातही थोडी चिंता निर्माण झाली होती. पूर्वी पहिल्या निवडणुकीत म्हणजे १९५२ काँग्रेसची निशाणी ‘मानेवर जू असलेली बैलजोडी’ होती. पंडित नेहरू यांनी १९५२, १९५७, १९६२ या निवडणुका याच चिन्हावर जिंकल्या. १९६७ नंतर चिन्हांचे वाद सुरू झाले. इंदिरा गांधींना ‘गाय-वासरू’ चिन्ह मिळाले. त्या चिन्हावरही काँग्रेसने यश मिळवले. पुन्हा जेव्हा काँग्रेसमध्ये फाटाफूट झाली तेव्हा हे चिन्ह गोठवण्यात आले.आता नवीन

तुतारी, मशाल, हात ‘वंचित’ची घ्या साथ

चिन्ह कोणते? निवडणूक आयोगाने सुचविले की, ‘अपक्ष सदस्यांसाठी जी चिन्हे आहेत त्यातील एक चिन्ह निवडा’ अपक्ष सदस्यांकरिता किती गमतीशीर चिन्हे होती त्यात शिष्टी होती.. पाण्याचा बंब होता धान्य दळायचे जाते होते त्रिदल (तीन पाने) होते पाण्याची बादली आणि एका कोप-यात बिचारा ‘हाताचा पंजा’ पडून होता कोणाचेही त्याच्याकडे लक्ष नव्हते. इंदिरा गांधी यांनी वसंत साठे यांना चिन्ह शोधून आणायला पाठवले इंदिराजी त्यांना ‘वसंत’ नावाने असे हाक मारत असत. आम्ही सगळे त्यांना ‘बापू’ म्हणायचे त्यावरही विनोद व्हायचा कारण महात्मा गांधी यांना ‘बापू’ म्हटले जायचे.. महात्माजींचा आश्रम वर्धा जिल्ह्यातील सेवग्रामला आणि वसंत साठे हे ‘बापू’ वर्धा जिल्ह्याचे खासदार त्यामुळे काँग्रेसचे ज्येष्ठ नेते वसंत साठे यांची आम्ही काही मित्र गंमत करायचो हे बापू आणि ते ‘बापू’ तर अशा या ‘बापू’ साठे यांनी कोप-यात पडलेला हात पाहिला आणि अपक्षांना दिले जाणारे हे चिन्ह इंदिराजींना सुचविले. इंदिराजींनाही सुरुवातीला ते खटकत होते.पण नंतर त्यांच्या लक्षात आले की, नेता कोणत्याही पक्षाचा असो. त्या पक्षाचे चिन्ह कोणतेही असो सभेला व्यासपीठावर पोहोचल्यानंतर त्या-त्या पक्षाचे नेते समोरच्या श्रोत्यांना हाताचा पंजा उंचावूनच अभिवादन करतात अगदी वाजपेयींपासून कोणीही एका क्षणात ‘हाताचा पंजा’ हे चिन्ह काँग्रेसने स्वीकारले आणि त्या हाताच्या पंजाने काय चमत्कार केला हे देशाने पाहिले. आज काँग्रेस थोडी अडचणीत असली तरी ‘हात’ हे प्रभावी चिन्ह काँग्रेसजवळ आहे. आता पवारसाहेबांकडे ‘तुतारी’ आहे. उद्धवसाहेबांकडे ‘मशाल’ आहे तिन्ही प्रभावी चिन्हे आहेत. राजकीय वातावरणातही ‘चिन्ह’ बदलल्याचे

जाणवत आहे. त्यामुळे वातावरण चांगले आहे. देशभरात अनेक मार्गानी भाजपाने हवा तयार करण्याचा प्रयत्न केला असला तरी महाराष्ट्र त्या हवेवर यावेळी मतदान करेल, असे अजिबात वाटत नाही. महाराष्ट्रातील ‘हवा’ वेगळीच आहे. काँग्रेस नेत्यांमध्ये थोडीशी अस्वस्थता आहे. तसे म्हटले तर महाराष्ट्र काँग्रेसला आज तगडा नेता नाही. नाना पटोले त्यांच्या परिने फिरत आहेत.पण, सभा घुसळून काढणारा, नेता, वक्ता आज तरी काँग्रेसजवळ नाही. शिवाय नवीन को-या करकरीत चेह-याच्या उमेदवारांची नावे आणि त्यांची तयारी लगेच सुरू केली पाहिजे. लोकांना आता जुने चेहेरे नको आहेत. भले पराभूत झाले तरी चालतील पण नवीन चेहेरे घा तरण चेहेरे घा आणखी एक महत्त्वाचे राजकीय पाऊल उचलावे लागेल पवारसाहेबांनी, उद्धवसाहेबांनी आणि स्वतः खरोसाहेब अशा तिघांनी एकत्र पुढाकार घेऊन, वंचित आघाडीला आपल्यासोबत आणले पाहिजे. त्यांना जागाही सोडल्या पाहिजेत. आणि सन्मानाने सोबत घेतले पाहिजे. २०१९ च्या निवडणुकीत वंचित आघाडीचा एकही उमेदवार निवडून आला नसला तरी पडलेल्या उमेदवारांना सगळ्यात मोठा फटका, वंचित आघाडीच्या उमेदवाराने मते घेतल्याने झाल्यामुळे बसलेला आहे. अगदी ढळढळीत उदाहरण म्हणजे सुशीलकुमार शिंदे खुदु प्रकाश आंबेडकर यांनी सुशीलकुमारांच्या विरोधात १,७०,०७ एवढी मते घेतल्यामुळे सुशीलकुमारांचा पराभव झाला. त्यांनी तो हसत-हसत पचवला ते आजही काँग्रेससोबत ठाम आहेत. भाजपाने दिलेली सत्तेची ‘ऑफर’ त्यांनी ठामपणे धुडकावून लावली.

वळणाच्या परिक्षेवर भोंग्याचा अडथळा...

देशातील राजकीय पातळी एवढी खालावली आहे की राजकारण करण्यासाठी लोक विकास, शिक्षण, रोजगार, आरोग्य व मुलभूत सुविधेच्या नावावर राजकारण न करता जाती, धर्म, धार्मिक स्थळ, थोतांड, पाखंड आणि अंधविश्वास याच्या जोरावर राजकारण करून भक्त लोकांच्या डोक्यात द्वेष, अज्ञान व काल्पनीक गोष्टी भरण्याचे काम केले जात आहे. धर्माच्या, धार्मिक स्थळाच्या आणि अंधविश्वासाच्या जोरावर केलेल्या राजकारणात मात्र सर्व सामान्य जनता, विद्यार्थी, बालक, रुग्ण आणि वृद्ध यांच्या वर विपरीत परिणाम होत आहेत. राजकारण हे वेळ आणि संधी बघून द्वेष पसरण्यासाठी केले जात आहे. समता, बंधुता, सामाजिक विकास आणि लोकविकास सध्या राजकीय अजेंड्यातून बाद झालेले दिसत आहे. महत्वाच्या गोष्टी बाजूला सारून शुद्धक बाबींचा कधी गाजावाजा होईल आणि त्याला गंभीर स्वरूप कधी देण्यात येईल येथे काहीच सांगता येत नाही. सत्ताधारी पक्षाची चाटुगीरी करणारा मिडिया व त्याचे लाचार मालक याला प्राधान्याने खतपाणी घालतात. अशुध्द मधून भोंग्याचा विषय समोर करून राजकारण केले जाते. एखाद्या प्रकरणाबद्दल पुर्णपणे नियोजन करून लोकांच्या मनावर ते बिंबवून नंतर हळूच त्यावर राजकीय फुंकर मारून सामाजिक तेढ निर्माण करून सामाजिक वातावरण दुषित करून बेरोजगार तरुणांचा वापर करून त्यांचे आयुष्य उद्ध्वस्त केले जाते. आपण जर बघितले तर भोंगे म्हणलं कि बहुतांश लोकांच्या डोळ्यासमोर मशीद आणि मुसलमान येतात, गोहत्या म्हणलं तरीही मुसलमान येतात, दहशतवादी म्हणलं तरीही मुसलमान येतात. कोणत्याही गुन्ह्याला आणि गुन्हेगारांना जात धर्य नसतो. गुन्हा मानवाच्या हक्क अधिकार व सर्वांगीण विकासाच्या आड येतो म्हणून त्याला गुन्हा म्हणतात. गुन्हा आणि गुन्हेगाराचा संबंध जाती धर्माशी

नसतो. हे ज्यांना कळत नाही त्यांना माणूस कसे म्हणायचे हा महत्त्वाचा प्रश्न आहे. माणूस कोणाला म्हणायचे तर सत्य स्विकारून असत्याचा विरोध करणे त्याला माणूस म्हणतात. भोंग्याचा त्रास हा खरंच वाढलेला आहे. सध्या परीक्षेचा काळ आहे. विद्यार्थ्यांच्या जिवनाला वळण देतारा क्षण म्हणजे त्यांची परिक्षा असते. आणि याच परिक्षेच्या काळात भोंग्याचा कर्णकर्कश आवाज विद्यार्थ्यांच्या अभ्यासाला अडथळा निर्माण करत आहेत. भक्तीच्या नावाखाली विद्यार्थ्यांचे वाटोळे, वृद्धांचे व बालकांचे हाल आणि रुग्णांचे ठोके वाढवण्याचे काम होत असेल तर हे धार्मिक व पवित्र काम आहे? भोंग्याचा त्रास विद्यार्थी, वृद्ध, बालक व रुग्णांना खुप आहे. मनमानी आवाज करून भोंग्याचा परिसरातील लोकांना त्रास देऊन त्यांना वेगवेगळ्या अडचणी निर्माण करून कोणत्या काल्पनिक शक्तीला खुश करण्याचा प्रयत्न केला जात असेल. धार्मिक भक्ती, धार्मिक उपासना हा भाग वेगळा आहे. धार्मिक सन उत्सव साजरे करताना भोंगे, किंवा ईतर प्रकारचे कोणतेही वाद्य, फटाके मर्यादित आवाज क्षमतेचे वाजवण्यात कोणाचीही हरकत नसावी. परंतु सकाळी भोंग्याच्या आवाजाने जाग येत असेल आणि रात्री भोंग्याच्या आवाजाने झोप येत नसेल तर हे सामाजिक विकासासाठी खुप घातकच आहे. मशीदीवरील भोंग्या बद्दल राजकारण करून मुसलमानांना दोष देऊन भोंगे विरोधी मोहीम चालवली जाते. परंतु मंदिर आणि इतर धार्मिक स्थळावरील भोंग्याच्या गोंगाटाने सकाळी आणि सांयकाळी ऐक अभ्यासाच्या, वृद्ध व रुग्णांना आरामाच्या वेळी त्रास होत असेल तर यावर कोणीही एकही शब्द बोलत नाही. एखाद्या ने हिंमत केलीच तर विद्यार्थी वृद्ध व रुग्णांना त्रास होतो हे निदर्शनास आणून दिलेच तर त्याला वेद विरोधी, धर्म विरोधी ठरवून स्वतः चे अज्ञान दाखवणारे खुप लोक आहेत. दररोज वाजणाऱ्या भोंग्याचा

त्रास ही सामाजिक समस्या आहे. फक्त मशीदीवरील भोंग्याचा त्रास होत असेल हा द्वेष आहे. धार्मिक स्थळावरून पवित्र व आपापल्या धर्माचे कामे होत असतील हि अपेक्षा आहे. मग आपल्या धर्मासह इतरही धर्मातील, एकंदरीत सर्व मानवजातीच्या विद्यार्थी यांच्या शिक्षणाचे व परिक्षेचे गांभीर्य लक्षात घेऊन मंदीरावरील रोज गोंगाट करणारे भोंगे परिक्षेच्या काळात तरी बंद ठेवून धार्मिक काम व उपासना केली तर अधर्माचे काम होईल का? भोंग्याचा त्रास व होणारे नुकसान खुप आहे परंतु यावर उघडपणे बोलले तर धर्म विरोधी ठरवण्याचा ठाव अधर्मी लोक करतात. कोणत्याही धार्मिक स्थळावरून केलेल्या गोंगाटाने कोणत्याही धर्माचे सत्कार्य होणार नाही. धार्मिक स्थळावरच्या भोंग्याच्या आवाजाने जर धर्मातील विद्यार्थ्यांचे नुकसान होऊन भविष्य उद्ध्वस्त होत असेल तर त्या धार्मिक स्थळांचा आणि भोंग्याचा काय उपयोग. एकिकडे शासन पातळीवर सर्वसामान्य लोकांना अडचणीत आणण्यासाठी अनेक योजना बनवून समस्या वाढवल्या जात आहेत. दुसरी कडे सर्व सामान्य लोकांचा विकास हा शिक्षण व रोजगार यामुळे होत आहे म्हणून समाजविघातक व्यवस्था शिक्षण व रोजगार बंद कसा होईल याकडे लक्ष देऊन काम करत आहेत. धर्माच्या नावाखाली अज्ञान, अंधविश्वास व भोंग्याच्या माध्यमातून माणसिक त्रास देऊन जागृत लोकांचे खच्चीकरण, शैक्षणिक नुकसान करून निव्वळ अज्ञानावर आधारित व्यवस्था निर्माण करण्याचे काम केले जात आहे.

नैतिक पातळी आज लोकांकडे राहिली नाही. म्हणून असत्य, अज्ञान व अंधविश्वास पसरवणाऱ्यांना लाखों करोडो रुपये देऊन बोलावले जाते आणि शिक्षण रोजगार व उज्वल भविष्याबद्दल बोलणाऱ्यांचा तिरस्कार केला जातो हे कटू सत्य आहे. वर्षेभर फक्त दैनंदिन पुजा अर्चेच्या नावाखाली सकाळी दोन तिन तास आहे सांयकाळी दोन तिन तास जर भोंग्याचा गोंगाट होत असेल तर त्या गावात, परिसरात कसे राहावे? धार्मिक स्थळ कोणतेही असो धार्मिक सन उत्सव असेल तर भोंग्याचा व इतर साधनाचा वापर केला तर हरकत नाही. परंतू दैनंदिन पुजा अर्चा साठी कर्ण कर्कश आवाज व कधी ससाह, कथा वाचन, पुराण वाचणाऱ्या नावाखाली अनेक दिवस सात्री अकरा नंतरही हा गोंगाट होत असेल तर त्या गावातील, कॉलनीतील विद्यार्थी जिवनात यशस्वी होतील का? या गंभीर विषयांवर कधी कोणी गंभीर पणे चर्चा करेल का? प्रत्येकाने आपल्याला धर्माचे पालन व उपासना रोज करावी परंतु त्याचा इतरांना त्रास होऊ नये. भोंग्याचा वापर करूनच व इतरांना त्रास देऊन अधर्मी लोकांच्या मनाची शांती होऊ शकते परंतु धार्मिक काम होत नाही. मानसा माणसात एकोपा, सामाजिक विकास व मानसाचा उद्धार हे काम धर्माचे असायला पाहिजे. अज्ञान, अंधविश्वासाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना ऐक परिक्षेच्या काळातही भोंग्याचा अडथळा निर्माण होत असेल आणि त्यांच्या मनावर, अभ्यासावर आणि भविष्यावर परिणाम होत असेल तर आणि हे करण्यात च ज्यांना समाधान वाटत असेल ते धर्माचे नाही तर अधर्माचे लोक होत.

विनोद पंजाबराव सदावर्ते समाज एकता अभियान रा. आरेगांव ता. मेहकर मोबा: ९९३०९७९३००

वसंत ऋतूत दररोज खा बीट..! जबरदस्त फायदे वाचून थक्क व्हाल

बीट आरोग्यासाठी खूप फायदेशीर आहे. काही लोक या फळाचा रस पितात किंवा भाज्यांमध्ये घालून खातात. त्यात अनेक जीवनसत्त्वे असतात; जी शरीराला अनेक आजारांपासून वाचवतात. बीट तुम्हाला तंदुरुस्त आणि निरोगी बनविण्यास मदत करते. त्यामध्ये भरपूर प्रमाणात लोह आढळते. बीट चवदार असण्यासोबतच आरोग्यासाठीही फायदेशीर आहे. बीटचे सेवन केल्याने शरीरातील हिमोग्लोबिन योग्य राहते आणि त्वचा चमकदार व सुंदर राहते. बीटमध्ये कॅल्शियम कमी असतात आणि जीवनसत्त्वे व खनिजे यांसारखे पोषक घटक भरपूर असतात. बीट हे प्रथिने, निरोगी चरबी, फोलेट, मॅग्नेशियम, लोह, तांबे, फायबर व जीवनसत्त्व क यांचा उत्कृष्ट स्रोत आहे. नियमित आहारात बीटचा समावेश केल्याने मेंदूचे कार्य सुधारते आणि चयापचय वाढते. रिकाम्या पोटी 'या' पाच भारतीय पदार्थांचं सेवन केल्याने प्रत्येक सकाळ होईल सुंदर; पोट स्वच्छ होत नसेल तर पाहाच स्तनांना वारंवार खाज सुटते? काय आहे त्यामागे कारण? जाणून घ्या कशी मिळवू शकता 'या' त्रासातून सुटका तिखट पदार्थ खाल्ल्याने त्वचेवर पिंपल्स, पुरळ वाढतात की होते मदत? तज्ज्ञांनी सोडवला मोठा प्रश्न, लक्षात घ्या की. साधारणपणे आपण पाहता की, लोक वसंत ऋतूमध्ये खूप आजारी पडतात. याच ऋतूमध्ये एकीकडे कडाक्याचे ऊन आणि दुसरीकडे थंडी सुरुच असते. हवामानातील या बदलामुळे खोकला, सर्दी, पचनशक्ती कमजोर होणे अशा समस्या येऊ लागतात. या ऋतूमामानुसार आहार आणि आरोग्य जपावे लागते. या वसंत ऋतूत तुम्हाला आरोग्य जपण्यासाठी तुम्ही निरोगी राहण्यासाठी बीटचा तुम्हाला मदत करू शकते. म्हणूनच या वसंत ऋतूत तुम्ही तुमच्या आहारात बीटचा समावेश करा, अशी माहिती मॅरिओ एशिया हॉस्पिटल्सच्या वरिष्ठ सल्लागार डॉ. नीती शर्मा यांनी दिल्याचे वृत्त द इंडियन एक्सप्रेसने दिले आहे. ती सविस्तर माहिती जाणून घेऊ. बीटचा सर्वोत्तम फायदे

१. वसंत ऋतूत पचनशक्ती चांगली ठेवण्यासाठी योग्य आहार घेणे गरजेचे आहे. जीवनसत्त्व अ, व क, फायबर, सोडियम, पोटॅशियम, फॉस्फोरस, क्लोरिन, आयोडीन, लोह व नैसर्गिक साखर या घटकांनी समृद्ध बीटचा बऱ्याच वर्षांपर्यंत फायदे देते. २. पोषक घटकांनी समृद्ध बीट उच्च रक्तदाब नियंत्रित करण्यासाठी खूप फायदेशीर ठरते. बीट फोलेटचा उत्कृष्ट स्रोत आहे; जो रक्तदाब नियंत्रित करण्यासाठी प्रभावी आहे. ३. बीटमध्ये कमी कॅल्शियम असतात; तसेच शून्य फॅट असते. त्यामुळे वजन कमी करण्याच्या आहारामध्ये बीटचा समावेश करणे फायदेशीर ठरते. बीट खाण्यामुळे वजन वाढत नाही; तसेच त्यामुळे चरबी कमी होण्यास मदत होते. ४. बीटचा हृदयासाठी खूप फायदेशीर ठरू शकते. बीटमध्ये नायट्रेट्स आढळतात; जे रक्तदाब नियंत्रित ठेवतात. त्यामुळे रक्तवाहिन्यांना आराम मिळते. रक्तवाहिन्यांवरील दबाव कमी होतो आणि रक्तप्रवाह सुरळीत राहतो. ५. बीटमध्ये आढळणारे फायबर पचनासाठी खूप फायदेशीर आहे. बीटचा सहज पचन सुलभ करून आणि बद्धकोष्ठता टाळून निरोगी पाचन तंत्रास प्रोत्साहन देते.

आरोग्यपूरक गोळ्या - कोणी घ्याव्यात? किती घ्याव्यात?

तुम्ही जेव्हा त्या विविध आरोग्यपूरक गोळ्यांच्या बाटलीपर्यंत पोहोचता, तेव्हा त्या गोळ्या किती चांगले काम करतील आणि मूळत त्या सुरक्षित आहेत का याची खात्री केली पाहिजे. स्वतःला विचारण्याची पहिली गोष्ट म्हणजे तुम्हाला आरोग्यपूरक गोळ्यांची खरोखरच गरज आहे का? सध्या बरेच भारतीय दररोज किंवा प्रसंगी एक किंवा अधिक आरोग्यपूरक गोळ्या घेतात. सप्लिमेंट्स प्रिस्क्रिप्शनशिवाय उपलब्ध आहेत आणि सहसा गोळी, पावडर किंवा द्रव स्वरूपात येतात. आरोग्यपूरक गोळ्यांमध्ये जीवनसत्त्वे, खनिजे आणि हर्बल उत्पादने यांचा समावेश होतो, ज्यांना वनस्पतिजन्य असेही म्हणले जाते. विविध प्रकारचे निरोगी पदार्थ खाल्ल्याने तुम्हाला आवश्यक असलेली सर्व पोषकतत्त्वे मिळणे शक्य आहे, त्यामुळे तुम्हाला आरोग्यपूरक गोळ्या घेण्याची गरज नाही, परंतु तुमच्या आहारातील पोषकत्वां भरणे काढण्यासाठी आरोग्यपूरक गोळ्या उपयुक्त ठरू शकतात. हल्ली आपण वर्तमानपत्रे किंवा टीव्हीवर आहारातील काही घटकांची कमतरता भरून काढण्याचा दावा करणाऱ्या आहार पूरक गोळ्यांच्या जाहिराती पाहत असतो. या गोळ्या औषधांच्या दुकानात मिळत असल्या तरी ही काही आजारावरील औषधे नाहीत. ते आपल्या आरोग्यासाठी

आवश्यक असलेले आरोग्यपूरक घटक आहेत. या आरोग्यपूरक गोळ्या, कॅल्सूल, पावडर, जेल टॅब, अर्क किंवा द्रव स्वरूपात येतात. त्यात जीवनसत्त्वे, खनिजे, फायबर, अमीनो अॅसिड्स, औषधी वनस्पती किंवा इतर वनस्पती किंवा एन्झाइम्स असू शकतात. कधीकधी, आहारातील पूरक घटक पेय पदार्थांमध्ये समाविष्ट केले जातात. आरोग्यपूरक घटक किंवा गोळ्या विकत घेण्यासाठी डॉक्टरांच्या प्रिस्क्रिप्शनची आवश्यकता नसते. शरीराला पुनर्निर्मिती, शरीर संरक्षण, संवर्धन आणि दैनंदिन कामासाठी लागणारी ऊर्जा ही जीवनसत्त्वे पुरवतात. आपण सकस, सात्विक चौरस आहार घेत असाल म्हणजे आपल्या आहारात पोषक द्रव्ये योग्य प्रमाणात असतील तर ही पोषक द्रव्ये तुम्हाला गरजेइतकी सत्त्वे आहारातून देतात. मात्र वाढत्या वयामध्ये आहार व हालचाल कमी होते व तसेच पचनाचे कार्य ही मंदावते. अशावेळी शरीरात या सर्व जीवनसत्त्वे व खनिजांची कमतरता

निर्माण होते. त्यामुळे वाढत्या वयात हे घेणे आवश्यक ठरते. काही धर्मांमध्ये (जैन) विशिष्ट खाण्याच्या सवयीमुळेही अशी कमतरता दिसते. मोठ्या आजारातून बरे होताना गरजेनुसार डॉक्टर पूरक आहार म्हणून काही आरोग्यपूरक गोळ्या काही कालावधीसाठी घेण्याची शिफारस करू शकतात. तुम्ही सकस सात्विक आहार घेत असाल व निरोगी असाल तर डॉक्टरांनी सांगितल्याशिवाय आरोग्यपूरक गोळ्या घेणे टाळायला हवे. इतकेच नाही तर त्यामधील जीवनसत्त्व ड व ड, बीटाकॅरोटिन, कॅल्शियम आवश्यक मात्रेपेक्षा जास्त असल्यास हानिकारक ठरू शकतात. आवश्यकता वाटेल तेव्हा सल्ल्यासाठी आपल्या डॉक्टरांशी किंवा नोंदणीकृत आहारतज्ज्ञाशी बोला. आरोग्यपूरक गोळ्या घेतल्याने हृदयरोग अथवा कर्करोग होण्याचा धोका कमी होत नाही. तसेच स्मरणशक्तीचा न्हास इत्यादी बुद्धीशी निगडित आकलनविषयक आजारांचा धोकाही कमी होत नाही. केवळ गर्भार अवस्थेत दिले जाणारे फॉलिक अॅसिड तसेच लोह, कॅल्शियम गरजेनुसार डॉक्टरांच्या सल्ल्याने घेणे उपयुक्त असते. काही सप्लिमेंट्सचे साइड इफेक्ट्स असू शकतात, विशेषतः शस्त्रक्रियेपूर्वी किंवा इतर औषधे घेतल्यास. तुम्हाला काही आरोग्यविषयक परिस्थिती असल्यास सप्लिमेंटमुळे समस्या निर्माण होऊ शकतात.

झोपण्याआधी डोळ्यावर 'ही' वस्तू लावल्याने स्मरणशक्ती व एकाग्रता सुधारते? परीक्षांच्या काळात तज्ज्ञांची महत्त्वाची माहिती

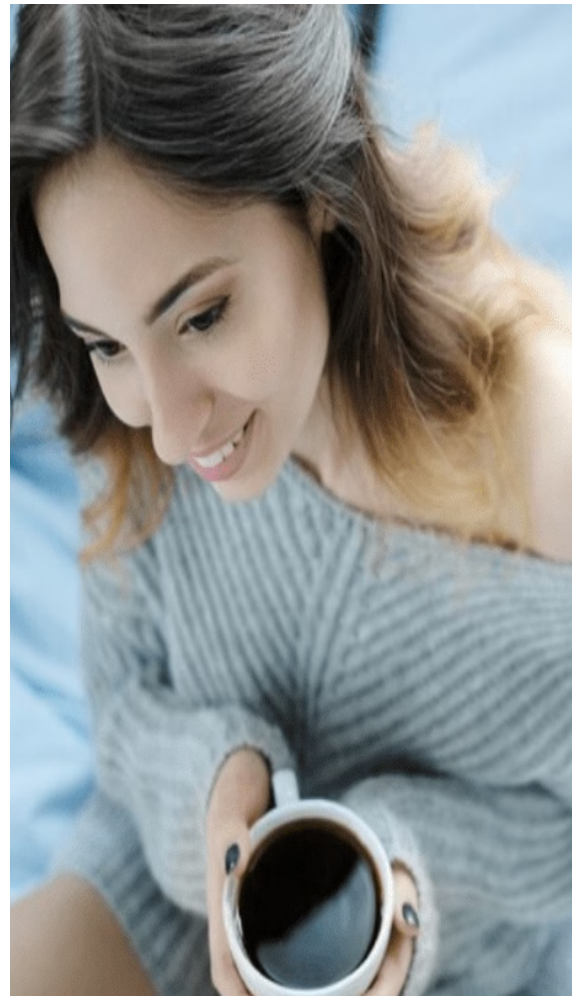
तुमच्या मेकअप बॉक्समधील सर्वात महागडी गोष्ट असते ती म्हणजे पुरेशी झोप! उत्तम झोपेमुळे त्वचा, केस ते शरीराच्या एकूण एक प्रक्रियेला हातभार लागतो असे अनेक अभ्यासात सिद्ध झाले आहे. पण कितीही महत्त्वाची असली तरी झोप किंबहुना असं म्हणून 'पुरेशी' झोप प्रत्येकाच्या वाट्याला येतेच असं नाही. कधी कामाच्या निमित्ताने, तर कधी सहजच आपण झोप येत असतानाही जागे राहण्याचा हट्ट धरतो आणि मग हळूहळू या उशिराने झोपण्याची सवय होऊ लागते. आणि मग वेळेवर झोपण्यासाठी कितीही प्रयत्न केले तरी ऋचिचिचा चांगली झोप मिळते. काहीना वेळेत झोप लागते पण मध्ये मध्ये सतत जाग येत असते. तुम्हालाही हाच त्रास होत असेल तर आज आपण अलीकडेच झालेल्या एका अभ्यासात समोर आलेली माहिती पाहणार आहोत. कार्डिफ युनिव्हर्सिटीने गेल्या वर्षी झालेल्या अभ्यासात असे सांगितले होते की, झोपताना डोळ्यावर मास्क लावल्याने प्रकाशामुळे झोप मोड होण्याची शक्यता कमी होते. तसेच अशा प्रकारची गाढ झोप ही आपली स्मरणशक्ती व सतर्कता वाढवण्यात सुद्धा मदत करू शकते. डोळ्यावर मास्क लावल्याने खरोखरच झोपेत येणार व्यत्यय कमी होऊ शकतो का याविषयी आपण इंडियन एक्सप्रेसने तज्ज्ञांच्या हवाल्याने दिलेली माहिती पाहणार आहोत. सुरंजित चॅटर्जी, वरिष्ठ सल्लागार, इंदूरस्थ अपोलो हॉस्पिटल, नवी दिल्ली यांनी इंडियन एक्सप्रेसला सांगितले की, झोपताना डोळ्याच्या मास्कचा वापर केल्याने तुम्हाला सर्व प्रकारचा सभोवतालचा प्रकाश डोळ्यावर येण्यापासून थांबवता येतो. तसेच त्याचा आरामदायी मऊपणा तुम्हाला लवकर झोपायला मदत करू शकतो. रात्रीची चांगली झोप मेंदूला दिवसभरात तुम्ही जागे असताना साठवलेल्या आठवणी व नवीन माहितीला नीट एकत्रित करण्यास वेळ देते, ज्यामुळे स्मरण शक्ती आणि सतर्कता या दोन्हीमध्ये मदत होते. झोपेचे टप्पे किती व कोणते? डॉ. चॅटर्जी यांनी सांगितले की, अभ्यासात असे दिसून येते की, मेंदूचे कार्य सुधारण्यासाठी डोळ्यांची जलद हालचाल (उष्ण) होत असतानाची झोप आणि स्लो-वेव्ह स्लीप महत्त्वपूर्ण आहे. आरईएम झोप एखाद्या व्यक्तीला झोपल्यानंतर ७० ते ९० मिनिटांनी येते आणि ती भावनिक आरोग्यासाठी आवश्यक असते.

दुसरीकडे, खोल, स्लो-वेव्ह झोप, जी ९० मिनिटांनंतरच्या कालावधीत येते ही शरीराच्या अवयवांना दुरुस्तीसाठी मदत करते. या झोपेत शरीर विश्रांतीच्या स्थितीत असते, ज्यामुळे रक्तदाब नियंत्रित होतो, हृदय व रक्तवाहिन्यासंबंधी आरोग्य सुधारते. डोळ्यावर घातलेला मास्क डोळ्याच्या दोन्ही टप्प्यात घालवलेला वेळ वाढवण्यास मदत करतात. यामुळे पुढील दिवशी स्मरणशक्ती सुधारते, चांगले लक्ष केंद्रित होते आणि एकाग्रता वाढते. डॉ. चॅटर्जी यांनी नमूद केलेली आणखी एक महत्त्वाची बाब म्हणजे झोपेच्या वेळी सतत प्रकाशाच्या संपर्कात आल्याने मेलाटोनिन, हे हार्मोन सोडण्यात शरीराला अडथळा येतो. हे हार्मोन झोपेला प्रवृत्त करते आणि झोपेचे चक्र नियंत्रित करते. डोळ्यांचे मास्क कृत्रिम किंवा नैसर्गिक प्रकाश डोळ्यांपर्यंत पोहोचण्यापासून आणि मेलाटोनिनच्या पातळीत बदल होण्यापासून थांबवतात. यामुळे मेलाटोनिन नैसर्गिकरित्या वाढू शकते आणि योग्य वेळी चांगली झोप येते. म्हणूनच डोळ्यावर मास्क लावून झोपलेल्या लोकांना जेव्हा जाग येते तेव्हा त्यांना अधिक टवटवीत आणि सतर्क वाटते. झोपेवरील अभ्यासात काय सांगितलंय? यूकेमधील कार्डिफ युनिव्हर्सिटीच्या संशोधकांनी गेल्या वर्षी एक अभ्यास केला होता, ज्यामध्ये एका गटाने डोळ्यावर मास्क घालून आणि एका गटाने

मास्क विना झोप घेतली होती. यानंतर सहभागींना समानार्थी शब्दांच्या जोड्या जुळवण्याशी संबंधित टास्क सोपवण्यात आला होता. मास्क घालून झोपलेल्या व्यक्तींची या टास्कमधील गती ही मास्क न घातलेल्यांच्या तुलनेने अधिक होती. दुसरीकडे, २०१० मध्ये नॅशनल लायब्ररी ऑफ मेडिसिनमध्ये प्रकाशित झालेल्या आणखी एका अभ्यासात असे दिसून आले आहे की, अतिदक्षता विभागातील (खउण), रुग्ण जे सामान्यतः त्यांच्या सभोवतालची हालचाल, प्रकाश आणि आवाज यामुळे विचलित झालेले असतात ते डोळ्यावर मास्क घालून टर्च (रॅपिड आय मूवमेंट) झोपेत जास्त वेळ घालू शकतात. शस्त्रक्रिया मास्कशिवाय झोप कशी सुधारायची? डॉ. चॅटर्जी सल्ला देतात की, आपल्या सर्व शारीरिक हालचाली आणि कामे दिवसाच्या पूर्वार्धात पूर्ण करावीत. झोपण्याच्या काही तास आधी इलेक्ट्रॉनिक उपकरणांचा संपर्क थोडक्यात स्क्रिनसमोर घालवलेला वेळ कमी करावा. निदान झोपेच्या दोन तास आधी तरी मोबाईल, लॅपटॉप, टीव्ही वापरू नये. एक तासभर आधी तरी अनावश्यक दिवे बंद किंवा मंद करावेत. मऊ बेड, उशी व स्वच्छ चादर चांगल्या झोपेस मदत करू शकतात. तुमच्या घराबाहेर अधिक प्रकाश असल्यास जाड पडदे वापरण्याचा पर्याय विचारात घ्या.

झोपेतून उठताच कॉफी पिता का? आताच सोडा ही सवय! तज्ज्ञांनी सांगितले कारण

आपल्यापैकी कित्येकांना सकाळी उठल्यानंतर सर्वात आधी कॉफी हवी असते? कॉफी प्यायल्याशिवाय अनेकांच्या दिवसाची सुरुवातच होत नाही. तुम्हाला माहीत आहे का की, सकाळी खाण्याआधीचा प्यायलेली एक कप कॉफी त्या क्षणी ऊर्जा देते; पण नंतर त्यामुळे दिवसभर थकवा येतो? कारण- ते डेनोसिन किंवा झोप येण्यास प्रोत्साहन देणाऱ्या संप्रेरकाशी लढते, या प्रक्रियेत तुमची ऊर्जा पातळी कमी होते.

वजन कमी करण्याची सुरुवात कशी करावी? काय खावे? कोणता व्यायाम करावा? जाणून घ्या तज्ज्ञांकडून

तुम्ही अशा जगात वावरता की, जिथे अनेक फिटनेस ट्रेड येतात आणि जातात; पण निरोगी जीवनशैली जगणे हेच आपले अंतिम ध्येय असते. बऱ्याच लोकांचा आरोग्याविषयीचा रोजचा प्रवास बहुतेकदा शरीराचे जास्तीत जास्त वजन कमी करण्याच्या उद्देशाने सुरु असतो. पण, नवशिक्यांना वजन कमी करण्याच्या प्रवासाची नेमकी सुरुवात कशी करावी हे समजत नाही. अशा वेळी त्यांना अनेक नकारात्मक गोष्टींचा सामना करावा लागतो. ते लक्षात घेऊन आहारतज्ज्ञ सिमरन खोसला यांनी इन्स्टाग्रामवर एक मार्गदर्शनात्मक व्हिडीओ पोस्ट केला आहे. त्यामध्ये त्यांनी नवशिक्यांनी वजन कमी करण्याची सुरुवात कशी करावी? कोणता व्यायाम प्रकार करावा? याविषयी पाच महत्त्वाच्या टिप्स दिल्या आहेत; ज्या सर्वप्रथम जाणून घेऊ. त्यानंतर यावर तज्ज्ञ डॉक्टरांचे काय मत आहे हेही सविस्तर पाहू. १) जास्त फायबरयुक्त पदार्थ खा आहारतज्ज्ञ सिमरन खोसला यांनी, आहारात जास्त फायबरयुक्त पदार्थांचा समावेश करण्याचा सल्ला दिला आहे. जसे की फळे, भाज्या, धान्य आणि वेगवेगळ्या प्रकारची कडधान्ये. फायबरमुळे तुम्हाला पोट जास्त काळ भरल्यासारखे वाटते आणि पचनास मदत होते. त्यामुळे तुम्ही अतिरिक्त खाण्यापासून दूर राहता. त्यावर दिल्लीच्या साकेत येथील मॅक्स सुपर स्पेशालिटी हॉस्पिटलमधील पोषण आणि आहारतज्ज्ञ रितिका समद्वार यांनी द इंडियन एक्सप्रेसशी बोलताना सविस्तर माहिती

जो शरीरातील अतिरिक्त चरबी आणि साखरेचे प्रमाण जलद गतीने कमी करण्यात साहाय्य करतो. विशेषतः त्यामुळे पोटावरील चरबी कमी करण्यास मदत होते. त्याव्यतिरिक्त आहारतज्ज्ञ रितिका समद्वार यांनी नमूद केले की, फायबरची चांगली मात्रा (१० ग्रॅम - प्रति १००० कॅलरीज) चांगल्या जीवाणूंच्या वाढीस प्रोत्साहन देते आणि आतड्यांचे आरोग्य निरोगी ठेवते. विविध अभ्यासांतून असे दिसून आले आहे

की, आतड्यांचे आरोग्य निरोगी राहिल्यास वजन कमी करण्यासही मदत होते. ३) अधिक प्रोटीन प्रोटीनमुळे टिश्यू तयार होण्यास आणि दुरुस्त करण्यात मदत होते, चयापचय वाढते आणि तुम्हाला समाधानी वाटते. त्यामुळे खाण्याची लालसा कमी होते, असे खोसला म्हणाल्या. त्यालाच जोडून आहारतज्ज्ञ रितिका समद्वार म्हणाल्या, चरबी आणि कर्बोदके प्रोटीनमध्ये बदलल्याने निरोगी मार्गाने वजन कमी करण्यास मदत होते. कारण- ही बाब हार्मोनल स्तरावर कार्य करते. हे भूक वाढविणारे संप्रेरक घ्रेलिन कमी करते आणि भूक कमी करणारे हार्मोन ऋब्रॉलिन वाढवते. जेव्हा तुम्ही प्रोटीनचे सेवन करता, तेव्हा प्रोटीन चयापचय आणि पचण्यासाठी अधिक कॅलरी जाळल्या जातात; ज्याला अन्नाचा थर्मोजेनिक प्रभाव म्हणून ओळखले जाते. कुंडली जुळेली; पण आरोग्याचे काय? लय करण्याआधी कोणत्या टेस्ट कराव्यात? रक्तगट बघावा का? त्यामुळे रोज आहारात अंडी, मसूर, ड्रायफ्रूट्स व डाळी अशा प्रोटीनयुक्त पदार्थांचा समावेश करण्याचा सल्ला दिला जातो. त्याशिवाय चिकन आणि मासे यांसारख्या मांसाहारी आणि दुग्धजन्य पदार्थांचेही सेवन केले जावे. ३) शारीरिक क्रिया वाढवा खोसला यांच्या मते, तुम्ही दिवसाला अधिक चालून तुमची दैनंदिन शारीरिक क्रिया वाढविणे महत्त्वाचे आहे. लिफटेवरची पायऱ्या चढून किंवा नृत्य किंवा बागमा यांसारख्या क्रियाकलापांमध्ये गुंतून तुम्ही हे साध्य करू शकता.

थंडीत उडदाचा वापर जेवणात कसा करावा?

आयुर्वेदाने हेमंत व शिशिर या उभय शीत ऋतूमध्ये उडीद म्हणजे माष खाण्याचा आणि दुसरीकडे उडदाच्या पीठापासून तयार केलेले खाद्यपदार्थ खाण्याचाही सल्ला दिलेला आहे. याचा अर्थ उडदाच्या पीठापासून तयार केलेले खाद्यपदार्थ थंडीमध्ये खाणे अगदी योग्य ठरेल. जाणून घेऊया उडदाच्या पीठापासून तयार केले जाणारे काही खाद्यपदार्थ. ग्रीन टी पिण्याने वजन अन् चरबी कमी होत नाही? नेमके काय म्हणतात आहारतज्ज्ञ जाणून घ्या. माषादी उत्कारिका-१) उडीद, तीळ, साठेसाळीचे तांदूळ व विदारीकंद यांचे चूर्ण समप्रमाणात घेऊन उसाच्या रसात भिजवावे. त्यामध्ये एक भाग सैंधव, वराहमेद (डुकराची चरबी) व तूप घालून एकत्र कणकेप्रमाणे मळून त्याची रोटी (उत्कारिका) करावी. २) गव्हाचे पीठ तुपांमध्ये भाजून घ्यावे व त्यामध्ये उडीद, वंशलोचन, साखर व दूध एकत्र करून त्याची कणीक मळावी व पोळी पद्धतीनेच उत्कारिका करावी आणि मांसरसासह खावी. गुण - बलवर्धक व वाजीकर (वीर्यवर्धक व कामशक्तीवर्धक). कुश व्यक्तीसाठी बल व वजन वाढवण्यास उपयुक्त. हिवाळ्यात खाण्यायोग्य. माषरोटिका - उडदाची डाळ पाण्यात भिजवून नंतर त्यावरील साल

कडून उन्हात वाळवून त्याचे बारीक पीठ करावे. त्या पीठामध्ये पाणी घालून कणीक मळावी आणि त्या कणकेपासून भाकरी करावी व त्यावर भाजावी. या पद्धतीने तयार केलेल्या बलभद्रिका, गर्गरी, वेटी व झझरी या उडदापासून तयार होणाऱ्या भाकरीचे उल्लेख शास्त्रामध्ये आहेत. गुण - उडदाच्या डाळीपासून तयार केलेले वरील सर्व उडदाच्या डाळीपासून तयार केलेले वरील बलवर्धक, वाजीकर, स्तन्यवर्धक, पौष्टिक, मांस व मेदवर्धक आणि वातनाशक असल्याने वात विकारांवर उपयोगी; मात्र कफ व पित्त वाढवणारे आहेत. टीप - उडदाची डाळ घेऊन तयार केलेली भाकरी ही अतिशय कडक व खूप चिकट होते. त्यासाठी उडदाच्या पीठामध्ये तांदूळाचे पीठ किंवा स्वाळ तांदूळ मिसळून भिजवून- आंबवून झझरीका (डोसा) तयार केला जातो.

लातूर शहरातील संवेदनशील मतदान केंद्रांची जिल्हाधिकारी, जिल्हा पोलीस अधीक्षक यांनी केली पाहणी

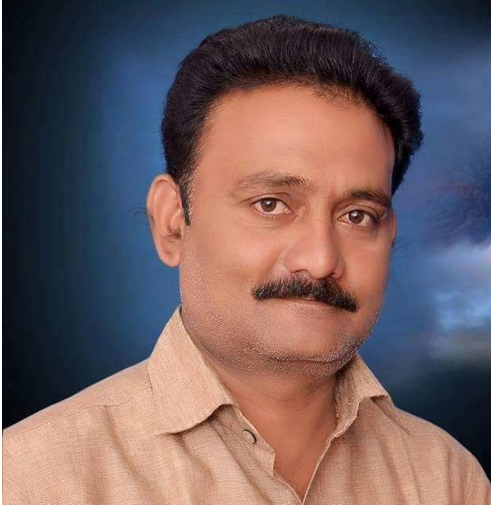
लातूर, दि. २६ : शहरातील इंडिया नगर येथील एलआयसी कार्यालय इमारतीतील संवेदनशील मतदान केंद्रांची आगामी लोकसभा सार्वत्रिक निवडणुकीच्या अनुषंगाने जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे, जिल्हा पोलीस अधीक्षक सोमय मुंडे यांनी पाहणी केली. तसेच याठिकाणी करण्यात येणाऱ्या उपाययोजनांच्या पूर्वतयारीचा आढावा घेतला. उपजिल्हा निवडणूक अधिकारी भारत कदम, उपविभागीय अधिकारी रोहिणी नन्हे-विरोळे, तहसीलदार सौदागर तांदळे, जिल्हाधिकारी कार्यालयातील नायब तहसीलदार पंकज मांदाडे यांच्यासह संबंधित अधिकारी यावेळी उपस्थित होते. संवेदनशील केंद्रांवर लोकसभा सार्वत्रिक निवडणूक काळात मतदान प्रक्रिया सुरळीत आणि शांततेत पार पाडण्यासाठी भारत निवडणूक आयोगाने दिलेल्या मार्गदर्शक सूचनेनुसार उपाययोजना कराव्यात. यामध्ये कोणत्याही प्रकारे कुचराई होणार नाही, याची दक्षता घ्यावी, अशा सूचना जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांनी यावेळी दिल्या. लातूर उपविभागातील निवडणूक पूर्वतयारीचा आढावा लातूर महसूल उपविभागात आगामी लोकसभा सार्वत्रिक निवडणुकीच्या अनुषंगाने करण्यात आलेल्या पूर्वतयारीच्या आढावा जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांनी घेतला. उपजिल्हा निवडणूक अधिकारी भारत कदम, जिल्हा पुरवठा अधिकारी

प्रियांका आयर, उपविभागीय अधिकारी रोहिणी नन्हे-विरोळे, तहसीलदार सौदागर तांदळे, जिल्हाधिकारी कार्यालयातील नायब तहसीलदार पंकज मांदाडे यांच्यासह संबंधित अधिकारी यावेळी उपस्थित होते. लोकसभा सार्वत्रिक निवडणूक प्रक्रिया सुरळीतपणे पार पाडण्यासाठी आवश्यक मनुष्यबळाचे प्रशिक्षण, साधन सामग्री सज्ज ठेवावी. भरारी पथके, स्थायी पथके याकरिता पुरेशा प्रमाणात अधिकारी, कर्मचारी नियुक्त करावेत. निवडणूक विषयक कामामध्ये कोणत्याही प्रकारची त्रुटी राहू नये, याची खबरदारी घेण्याच्या सूचना जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांनी यावेळी केल्या.

सरकारच्या चुकीच्या कायद्याविरोधात कृ.उ.बा.स.निषेध नोंदवून एक दिवसीय बंद पाळणार - गजानन मुंडे

किनवट.ता.प्रतिनिधी. (शेख शौकत) समितीचे अस्तित्व धोक्यात आणणारे कायदे आज सरकार करू पाहत आहे. महाराष्ट्र कृषी उत्पन्न विकास व विनिमय अधिनियम १९६३ मधील विद्यमान सरकारने केलेल्या सुधारणेच्या अनुषंगाने हा घाट घातक होत आहे. ते अत्यंत चुकीचे आहे. त्यामुळे बाजार समितीवर वाईट परिणाम होतील या सरकारच्या सुधारणे विरोधात आज महाराष्ट्रातील कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे सभापती एक दिवसीय संप पुकारत निषेध नोंदवत आहेत. सदर पुकारलेल्या एक दिवशीय बंदला पाठिंबा देऊन त्यात सामील होण्याचे आवाहन किनवट कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे सभापती गजानन पाटील मुंडे यांनी केले आहे. याबाबत सविस्तर वृत्त असे की, प्रामुख्याने २० फेब्रुवारी रोजी सर्व राज्यातील कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे सभापती सचिवांची बैठक पुणे येथील कृषी महाविद्यालय शिवाजीनगर येथे बैठक पार पडली.

त्यामध्ये सन २०१८ चे महाराष्ट्र विधानसभा क्रमांक ६४ महाराष्ट्र कृषी उत्पन्न व पणन विभाग विनिमय अधिनियम १९६३ मध्ये प्रस्तावित केलेल्या सुधारण्याच्या अनुषंगाने चर्चा झाली. त्यामध्ये सीमांकित बाजार,

आवार बाजार तळ, उप बाजार तळ, निर्माण करणे आहेत. हमाल, मापारी, कष्टकरी व सहकाराचा पाया असणाऱ्या घटकावरील दीर्घकालीन दुष्परिणाम यावर चर्चा करण्यात आली. यावर शासनाने बदल न करण्याच्या मुद्द्यावर आज दिनांक २६ फेब्रुवारी रोजी एक दिवशीय संप पुकारत वज्रमुठ बांधण्यात आल्याचे गजानन पाटील मुंडे यांनी सुचविले आहे. दिनांक २६ फेब्रुवारी रोजी किनवट तालुका कृषी उत्पन्न बाजार समिती अंतर्गत सर्व व्यवहार बंद असणार आहेत. बंद काळात कोणतीही खरेदी-विक्री होणार नाही. आणि कार्यालयीन कामकाजही बंद असणार आहे. अशी माहिती किनवट कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे सभापती गजानन पाटील मुंडे यांनी प्रसार माध्यमांना दिली आहे.

राज्यात बाजार समितीचा बंद यशस्वी राज्य बाजार समिती संघाने केलेल्या आवाहनाला प्रतिसाद

लातूर :- राज्याच्या पणन कायद्यातील बदलाविरोधात राज्यातील सर्व बाजार समित्या सोमवारी बंद राहिल्या. यात लातूरसह जिल्हातील सर्व बाजार समित्या व उपबाजार बंद राहिल्याने कोट्यवधींचे व्यवहार ठप्प झाले होते आजच्या बाजार समिती बंद ला राज्यात मोठा प्रतिसाद मिळाला असल्याची माहिती महाराष्ट्र राज्य बाजार समिती सहकारी संघाचे उपसभापती संतोषभाऊ सोमवंशी यांनी दिली महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र कृषी उत्पन्न पणन विकास व विधी नियम अधिनियम १९६३ मध्ये सन २०१८ चे महाराष्ट्र विधानसभा विधेयक क्रमांक ६४ अन्वये सुधारणा प्रस्तावित केलेल्या आहेत प्रस्तावित विधेयकातील सुधारणा या शेतकरी, व्यापारी, अडते, हमाल, मापाडी व इतर बाजार घटक तसेच बाजार समितीचे अस्तित्व व मूल्यांचे महत्व संपुष्टात आणण्याच्या दृष्टीने केलेल्या प्रथमदर्शनी लक्षात येते उपरोक्त बाबी लक्षात घेता महाराष्ट्र राज्य बाजार समिती सहकारी संघ मर्यादित पुणे या राज्यस्तरीय संस्थेचे उपसभापती संतोष सोमवंशी यांच्या अध्यक्षतेखाली, पुणे येथे बैठक संपन्न झाली त्यानुसार हा बंद पुकारला होता त्या बैठकीला राज्यातील सभापती व सचिव उपस्थित होते. संबंधित बैठकीद्वारे सदर विधेयकाला विरोध

दशविषयाकरिता दिनांक २६ फेब्रुवारी रोजी राज्यातील सर्व बाजार समित्या बंद ठेवून शासनाचे लक्ष वेधण्यात आले. *कायद्याला विरोध संतोष सोमवंशी यांची माहिती* सरकारने याबाबत निर्णय घेतला, प्रस्तावित सुधारणांच्या अनुषंगाने बाजार समित्या उध्वस्त होणार असून बेरोजगारी वाढणार आहे. सहकारी तत्वावर आधारित व्यवस्था मोडीत काढून सरकारी करणाच

घाट घातला जात आहे. अडते बाजारातून काढणे, मोठ्या बाजार समित्या आहेत ज्याचे उत्पन्न दहा कोटीचे पुढे आहे ३० टक्के माल बाहेरील राज्यातून येणार आहे तेथे प्रशासकीय मंडळ नेमणे त्याचे सभापती पणनमंत्री शासनाचा अधिकारी उपसभापती वगैरेची नेमणूक करणे अश्या सुधारणा सुचविलेल्या आहेत. तसेच बाजार आवार सिमांकीत करून बाजार समित्यांचे उत्पन्न कमी करण्याचा प्रयत्न आहे. बाजार समित्यांनी जो स्व निधीतून व कर्जे काढून पायाभूत सुविधा निर्माण केलेल्या आहेत त्या ओस पडतील व बाजार समितीच्या आवाऱातील, कामगार देशोधडीला लागतील. बाजार समितीच्या कर्मचा- यावर आर्थिक परिणाम होऊन त्यांचे संसार उघड्यावर येतील. म्हणून प्रस्तावित सुधारणा करू नये याकरिता हरकती शासनाला सादर केलेल्या आहेत. याचाच एक भाग म्हणून शासनाचे लक्ष वेधण्यासाठी आज दि. २६.२.२०२४ चा लाक्षणिक संप पुकारण्यात आला व या दरम्यान कोणतीही अनुचित घटना न होता राज्यातील सर्व बाजार समित्यांनी बाजार समित्या बंद ठेवण्यात आल्या व संप १०० टक्के यशस्वी झाला. अशी माहिती महाराष्ट्र राज्य बाजार समिती संघाचे उपसभापती संतोष सोमवंशी यांनी दिली.

किनवटचे सहायक जिल्हाधिकारी म्हणून कावली मेघना (भाप्रसे) यांची नियुक्ती,

किनवट.ता.प्रतिनिधी.(शेख शौकत) किनवट तहसीलदार मृगाल जाधव यांच्या पाठोपाठ येथील सहायक जिल्हाधिकारी तथा एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्पाचे प्रकल्पाधिकारी कार्तिकेयन एस. यांची सामान्य प्रशासन विभागाने येथून पुणे येथे बदली केली आहे. त्यांच्या जागी कावली मेघना (भा.प्र.से.) यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. निवडणूक आयोगाच्या निर्देशानुसार सध्या अधि बदल्यांचा सपाटा सुरू आहे. किनवट च्या सहायक जिल्हाधिकारी नेहा भोसले यांची ४ ऑगस्ट २०१३ रोजी येथून पालघरला बदली करण्यात आली होती. त्यानंतर दि.५ ऑगस्ट रोजी पुसद येथील तत्कालीन उपविभागीय अधिकारी एस. कार्तिकेयन यांची किनवट च्या सहायक जिल्हाधिकार्यासह एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्पाच्या प्रकल्पाधिकारी पदीही नियुक्ती करण्यात आली. निवडणूक आयोगाच्या निर्देशानुसार अधिकाऱ्यांच्या बदल्या होत असतात त्यात तहसीलदार डॉ. मृगाल जाधव यांच्या पाठोपाठ सहायक जिल्हाधिकारी

कार्तिकेयन यांची बदली करण्यात आली. त्यांच्या जागी पांडरकवडा पालिकेच्या मुख्याधिकारी कावली मेघना यांची तातडीने नियुक्ती करण्यात आली. त्यांच्याकडेही सहायक जिल्हाधिकारीसह प्रकल्प अधिकाऱ्याचा पदभार असेल, असे पत्र मंत्रालयाच्या सामान्य प्रशासन विभागाचे सहसचिव सु.मो. महाडिक यांनी शुक्रवारी दि.२३ निर्गमित केले आहे.

अहमदपूर उपविभागातील निवडणूक पूर्वतयारीचा जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांनी घेतला आढावा

लातूर, दि. २६ : आगामी लोकसभा सार्वत्रिक निवडणुकीच्या पूर्वतयारीच्या अनुषंगाने जिल्हाधिकारी वर्षा ठाकूर-घुगे यांच्या उपस्थितीत आज अहमदपूर तहसील कार्यालयात आढावा बैठक झाली. यावेळी जिल्हाधिकारी यांनी अहमदपूर महसूल उपविभागात निवडणुकीच्या अनुषंगाने करण्यात आलेल्या तयारीचा आढावा घेतला. प्रशिक्षणार्थी सहायक जिल्हाधिकारी नमन गोयल, उपजिल्हा निवडणूक अधिकारी भारत कदम, अहमदपूरचे उपविभागीय अधिकारी प्रवीण फुलारी, तहसीलदार शिवाजी पालेपाड, नायब तहसीलदार पंकज मांदाडे यांच्यासह संबंधित अधिकारी यावेळी उपस्थित होते. प्रत्येक पात्र व्यक्तीचे मतदार यादीत नाव नोंदविणे आवश्यक असून नवीन मतदार नोंदणीला प्राधान्य द्यावे. तसेच मतदार यादीमध्ये असलेल्या दिव्यांग मतदार चिन्हांकित कराव्यात. जेणेकरून त्यांना मतदानासाठी घेवून येणे शक्य होईल.

तसेच उपविभागात भारत निवडणूक आयोगाच्या सूचनेनुसार सखी मतदान केंद्र, दिव्यांग मतदान केंद्र, आदर्श मतदान केंद्र स्थापन करण्याबाबत नियोजन करावे. भरारी पथके आणि इतर पथके स्थापन करण्यासाठी आवश्यक कार्यवाही करावी, अशा सूचना जिल्हाधिकारी श्रीमती ठाकूर-घुगे यांनी दिल्या. टपाल मतपत्रिका, वाहतूक आराखडा, भरारी पथके, स्थायी पथके, चेक पोस्ट आदी अनुषंगाने करण्यात आलेल्या तयारीचा त्यांनी यावेळी आढावा घेतला.

मधकेंद्र योजना जनजागृतीसाठी आज जनजागृती मेळावा

लातूर, दि. २६ : महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग मंडळामार्फत मधकेंद्र योजना राज्यात कार्यान्वित करण्यात आली आहे. या योजनेतर्गत महिला युवक-युवती, सुशिक्षित बेरोजगार, आदिवासी, ज्येष्ठ नागरिक, अनुसूचित जाती जमाती, इतर मागास वर्ग, भटक्या विमुक्त जमाती, स्वातंत्र्य सैनिक, स्वयंसेवी संस्था, बचतगट, स्वयंसहाय्यता युवागट, शेतकरी, शेतमजूर, भूमिहीन, पारंपारिक कारागीर इत्यादी समाजातील सर्व घटकांसाठी राबविण्यात येत आहे. या योजनेची माहिती देण्यासाठी आज, २७ फेब्रुवारी २०२४ रोजी सकाळी ११ ते ५ या वेळेत लातूर तालुक्यातील मौजे चांडेश्वर येथे जनजागृती मेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले आहे. महाराष्ट्र राज्य खादी व ग्रामोद्योग महामंडळामार्फत प्रधानमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम, मुख्यमंत्री रोजगार निर्मिती कार्यक्रम, प्रधानमंत्री विभक्त्यर्थी कौशल्य सन्मान योजना राबविण्यात येत आहे. या योजनेतर्गत उद्योगकांना विविध उद्योग उभारण्यासाठी अर्थसहाय्य देण्यात येते. तसेच अनुदानाचा लाभ देण्यात येतो. मधकेंद्र योजनेतर्गत लाभ घेवू इच्छिणाऱ्या व्यक्तींना विनाशुल्क निवासी प्रशिक्षण देण्याची व्यवस्था महामंडळामार्फत करण्यात येते. त्यानुसार २७ फेब्रुवारी रोजी एकदिवसीय जनजागृती शिबिराचे आयोजन करण्यात आले आहे. या मेळाव्यामध्ये कृषी विभाग, वन विभाग, पंचायत समिती आदी शासकीय कार्यालयांनाचा सहभाग राहणार आहे. तसेच मेळाव्याला उपस्थित इच्छुकांकडून नाव नोंदणी अर्ज भरून घेण्यात येणार आहेत. तरी या जनजागृती मेळाव्याला उपस्थित राहण्याचे आवाहन जिल्हा ग्रामोद्योग अधिकारी यांनी केले आहे.

आचार्य विद्यासागरजी महाराज यांची विनयाजली सभा संपन्न

लातूर-लातूर येथील श्री १००८ चिंतामणी पार्श्वनाथ दिगंबर जैन मंदिर येथे आचार्य श्री १०८ विद्यासागरजी महाराज यांची विनयाजली सभा संपन्न झाली. रविवार दिनांक २५ फेब्रुवारी रोजी संबंध देशभरात जैन समाजाच्या वतीने या विनयाजली सभेचे आयोजन करण्यात आले होते. आचार्य विद्यासागरजी महाराज द्वारा लिखित मूकमाटी महाकाव्य, त्यांची जीवनशैली, आचार विचार, दिगंबर मुनी परंपरा, जैन तत्त्वज्ञान, संतांचे समाजातील योगदान, त्यांचे आजच्या काळात प्रासंगिक विचार या अशा अनेक विषयांवर मान्यवर वक्त्यांनी आपल्या भावना व्यक्त केल्या. विनयाजली सभेस जैन-अजैन, प्राध्यापक, व्यापारी, ग्रंथपाल, प्रशासकीय अधिकारी, व्यावसायिक क्षेत्रातील अभ्यासु वक्त्यांनी मार्गदर्शन केले. आचार्य विद्यासागर महाराज यांच्या मुनीसंघात जवळपास ३५० मुनी महाराज आहेत. त्यांच्या मूकमाटी या महाकाव्यावर

जवळपास ५० संशोधन कर्त्यांनी पीएच.डी.पदवी प्राप्त केली आहे. त्यांचा जन्म १० ऑक्टोबर १९४६ रोजी कर्नाटक राज्यात सदलगा या गावी झाला तर समाधी १८ फेब्रुवारी २०२४ रोजी छत्तीसगढ राज्यात डोमराड येथे झाली. त्यांनी आपल्या जीवनात कठोर साधना केली. सम्यक दर्शन, सम्यक ज्ञान, सम्यक चारित्र्य हे महत्व सांगितले व पंचपरमेस्ठीचे सतत स्मरण करून जीवदया, प्राणदया, जिओ और जिने दो संदेश जीवनभर दिला. या सर्व विषयांवर मान्यवरांनी विनयाजली अर्पण केली. या सभेस समाजातील जेष्ठ-श्रेष्ठ, श्रावक-श्राविका, प्रतिमाधारी बहुसंख्येने उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सुनिोजन मंदिरचे विश्वस्त मंडळ व सकल दिगंबर जैन समाजाच्या वतीने करण्यात आले.

नवीन शिक्षणपध्दतीमुळे भारतीय तरुण जगात आपले प्रभुत्व निर्माण करतील - माजी आ.शिवाजीराव पाटील कव्हेकर

लातूर दि.२६-०२-२०२४ जगामध्ये आज सर्वाधिक तरुण व सर्वात हुशार तरुण भारतातच आहेत. परंतु इंग्रजकालिन शिक्षणपध्दतीमुळे ७० वर्ष या शिक्षण व व्यावसायापासून दूर करणारे कारकून पदवीधर तयार झाले. हा तरुणांचा दोष नसून या देशातील राज्यकर्ते लोकांच्या धोरणांचा परिणाम आहे. नवीन शिक्षणपध्दती या देशात आणण्याचे काम देशाचे पंतप्रधान मा.नरेंद्र मोदी साहेबांनी केले. ज्यामध्ये रिसर्व, उद्योजकता, योगासन, अध्यात्म, मातृभाषेचा समावेश करण्यात आलेला आहे. या शिक्षणातून भारतीय तरुण स्वयंपूर्ण, स्वावलंबी बनतील व आपले प्रभुत्व जगावरती पुन्हा निर्माण करतील असे प्रतिपादन भाजपा नेते तथा किसान मोर्चा गोवा राज्याचे प्रभारी माजी आ.शिवाजीराव पाटील कव्हेकर यांनी केले. यावेळी ते एमएसबीटीई आणि स्वामी विवेकानंद पॉलिटेक्निक कॉलेज, लातूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित राज्यस्तरीय प्रश्नमंजूषा या कार्यक्रमाच्या उद्घाटन प्रसंगी अध्यक्षीय समारोपात बोलत होते. यावेळी या कार्यक्रमाला उद्घाटक म्हणून विभागीय तंत्रशिक्षण मंडळ छत्रपती संभाजीनगरचे सहसचिव देवेंद्र दंडगावळ हे होते तर प्रमुख पाहुणे म्हणून भाजपा युवा नेते तथा भाजपा युवा मोर्चाचे प्रदेश उपाध्यक्ष अजितसिंह पाटील कव्हेकर, जेएसपीएमचे समन्वयक संचालक संभाजीराव पाटील, समन्वयक विनोद जाधव, स्वामी विवेकानंद इन्स्टिट्यूट

ऑफ पॉलिटेक्निकचे प्राचार्य अभय वावरे, उपप्राचार्य दयानंद हासबे, इलेक्ट्रिकल इंजिनियरिंगचे विभाग प्रमुख प्रा.गणेश तोडकर, सिव्हील इंजिनियरिंगचे सोमवंशी, डी.

एस.चव्हाण, बी.बी.हजरे, संतोष कांबळे आदी मान्यवर उपस्थित होते. यावेळी पुढे बोलताना माजी आ.शिवाजीराव पाटील कव्हेकर म्हणाले, जगामध्ये आश्चर्यकारक शोध लागत आहेत. कृत्रिम बुद्धिमत्ता (ए.आय.), वर्ल्ड इकोनॉमिक फोरमने रिसर्क ग्लोबल रिपोर्टमध्ये सन २०२४ मध्ये ए.आय.मुळे सामाजिक धुवीकरण होईल आणि जगाचे अर्थकारण धोक्यात येईल. मानव संहार होईल असाही उल्लेख केला आहे. त्यामुळे नवीन तंत्रज्ञानाचा उपयोग योग्य प्रकारे राष्ट्र उभारणी व मानव प्रगतीसाठी होण्यासाठी मानवाची मानसिकता सकारात्मक व्हावी यासाठी त्यांच्यावर भारतीय अध्यात्माचा विचार सतत देण्याची गरज आहे. जगातील अनेक संशोधनाचा उगम भारतातून झालेला आहे. रामानुज व राधावीर यांनी गणित सिध्दांत भारतात पहिल्यांदा मांडला. योगाचा उगम भारतात झाला. त्याचा प्रसार रामदेव बाबांनी केला. अंतराळात चंद्रावरती यान भारताचे सोडून जगात क्रमांक एक मिळविला. त्यामुळे भारताचा प्रभाव जगात वाढला असून जगभर भारतीयंचा सन्मान होत आहे. जी-२० मध्ये वसुधैव कुटुम्बकम नारा प्रंतप्रधान नरेंद्र मोदीजींनी दिला. सर्व जग हे आमचा परिवार आहे. त्यामुळे भारताचा सन्मानही जगात वाढला आहे. असे प्रभावी व अभ्यासपूर्ण विचार माजी आ.शिवाजीराव पाटील कव्हेकर यांनी मांडले. कार्यक्रमाच्या प्रारंभी प्रमुख मान्यवरांच्याहस्ते छत्रपती शिवाजी